

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripostana se pisma tiskaju po 5 nč. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 nč., za svaki redak više 5 nč.; ili u slučaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštarskom naputnicom (sa-segno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komni list nećodje na vrijeme, nekā to jari odgovarajuću u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

Izlazi svakog četvrtka na c. arku.

Dopisi se nevrćaju ako netiskaju.

Nehiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu; namjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

1870—1895.

„Naša braća pogibaju, tiču ih sa dvili strana kao klešči gore nego sada nije nam još nikad bilo“.

Biskup Dobriča 11/1. 1870.

„Gore nego sada nije nam još nikada bilo“, piše holnim srcem veliki biskup prvih dana mjeseca jenara 1870. iz Rima svomju prijatelju g. A. Karabaiću.

Doista nije nam moglo gore biti!

Hrvatski i slovenski puk Istre čamio je tada u tmni neznanstva, zanemaren i zapušćen od svega svieta, osim šatice svećenika, koji su težku sudbinu svoga naroda krvavećim srcem pomogli snašati, a da mu uz najbolju volju pomoći nemogše.

U zemaljskom saboru digli su doduše naši crkveni dostojanstvenici već u prvih zasjedanjih glas za svoj mukotrni narod, za njegov jezik i za njegova prava, al taj glas ostao je glas vapajućega u pustinji.

Obćinske uprave bijahu skoro izključivo sve u talijanskih rukah, ili u koliko su ovdje il ondje naši muzevi upravljali sa obćinom, uredovni jezik bijaše svuda talijanski.

O pučkom školstvu nije se skoro ni govoriti moglo, jer hrvatskih škola il nije bilo, il se je u takovih pazilo na talijanski il njemački jezik više nego li na hrvatski.

U nijednom javnom c. kr. uredu nebiš bio čuo il pisano primio niti rieči u jeziku puka, u jeziku većine stanovnika pokrajine. Tuj se govorilo i pisalo izključivo njemački il talijanski.

Hrvatski, dotično slovenski jezik u Istri bijaše potisnut posve sa javnosti. Njemu bijaše jedino utočišće kmetska kolibica i hram božji.

Dodajmo tomu, da su naš puk morile razne kužne bolesti, da su ga ubijale redomice loše ljetine, pak eto nam podpuna slika žalovnog stanja našega naroda u ono pretužno doba.

Plemenito srce biskupa Dobriče, koji je danomice gledao biedu i nevolju svoga puka, nije moglo dulje snašati toga žalostnoga stanja pak je stao promišljati i snovati, kako bi svomu nevoljnomu narodu pomogao, kako bi ga iz duboka mrtvila probudio, na novi život uskrisio.

U snsjednih pokrajinalih izlazile su već tada pučke novine „Domovina“, „Zarja“ i velezaslužne „Novice“ blagopokojnoga oca slovenskoga naroda (dr. Bleivys), i tada sinu našemu biskupu sretna misao u glavu ustrojiti poput spomenutih listova maleni pučki list za istarske Hrvate.

Svoju nakanu priobći najprije pismeno g. Karabaiću i pok. Ravniku, a ustmeno tadanjemu biskupu tršćansko-koparskoimu Bartolu Legatu, s kojim je boravio na vatikanskom saboru u Rimu. Govorio je kasnije o svojoj namisli u Trstu sa g. Karabaićem, pok. Ujčićem i sa pokojnima Bastijani, i svi mu obećaše pomoć.

Gosp. Ante Karabaić zagovarao je medju prijateljii u Trstu živo biskupovu želju. Na sastancih, u prijateljskom razgovoru medju Karabaićem, pok. Matom i Ivanom Bastijanom, pok. Ujčićem, te kasnije g. Tomom Padavićem, koji je tada boravio u Trstu, govorilo se većinom oko oživotvorenja biskupove nakane. Jedan drugoga nicali, jedan drugoga junčili obećavajuć svatko svoju najbolju pomoć.

Kad se je biskup Dobriča vratio iz Rima sa tadanjim kanonikom sv. Jerolima u Rimu, blagopokojnim Pulićem, dođe u Trst ravno k „Loven“ Karabaiću u posjete i tuj stali obojica Karabaića moliti i zaklinjati, da se poprimi izdavanje pučkoga listića za naš narod u Istri.

Prvi Slovenac!

Vruće molbe crkvenih dostojanstvenika i uzornih rodoljuba sklonuše Karabaića, te je nakon poduljeg otezanja izjavio, da se podvrgava njihovoj želji.

Odluka Karabaićeva našla je medju njegovimi prijateljii u Trstu svestrano odobravanje. Na temelju poduka i naputaka biskupovih sastaviše naši rodoljubi u Trstu program lista, te se ujedno dogovoriše o čemu će tko pisati ili izviešivati. Svatko izmedju njih imao je svoju rubriku, koju bi imao kasnije popunjivati. Na zajedničkom sastanku u Trstu mjeseca maja 1870. odlučeno bijaše, da će se izdavati dva puta mjesečno hrvatski pučki list, koj će se zvati „Naša Sloga“.

Uredništvo i administraciju optiše g. Karabaiću.

Prvi broj „Naše Sloge“ ugleda sretno svjetlo božje due 1. junija 1870.

Naši rodoljubni svećenici u Istri, napose nezaboravni biskup, odahnuše iz dubine srca, kano da im se je odvalio ogroman kamen sa prsijuh kad ugledaše prvi broj „Naše Sloge“.

„Ja Vam nemogu opisati radosti“ — pišu u I. broju „N. Sl.“ iz Liburnije — „koju je u ovih naših stranah prućitilo svako rodoljubivo srce kad se je pročulo, da će u Trstu izhajati hrvatski list, itd.“

Biskup Dobriča bijaše redovitiu dopisnikom „Naše Sloge“. Pisao i sastavljao je većinom poučno-gospodarske člančice, poduku o izbornom redu, o izborih itd.

Za urednički dio lista bijaše svemu naša nezaboravni Mate Bastijan, koji je sve do god. 1883. pisao o političkih događajih, a zadnjih godina svoga života ukrasio mnogo brojeva našega lista svojimi divnim pjesmami.

Kadno se je počelo godine 1873. sa raznih stranah od naših narodnih protivnika napadati i navaljivati na „Našu Slogu“ i na njegova dična urednika, odlučio se g. Karabaić izručiti uredničku odgovornost ponajprije slugaru Noraku, pak kasnije L. Testenu i napokon god. 1878. K. Krisciaku. dočim se je on podpisivao kao vlastnik lista i sam vodio upravu. Krisciak podpisivao se kao odgovorni urednik sve do 1. febrara 1883., t. j. do dolazka sadašnjega urednika.

Negdje godine 1880. slušao je naš dični drug gosp. dr. Matko Laginja višu trgovačku akademiju u Trstu i tada je on kao urednik opravljao sve važnije poslove kod lista dok nije od njega preuzeo taj posao god. 1882. naš nikad dosta oplakani drug i prijatelj dr. Ante Dukić, koji je tada služio ovdje kod financijalne prokure.

On je ravnao listom sve do početka godine 1883.

Ovim oertasmo u kratko osnutje i postanak „Naše Sloge“ spomenuv one osobe, koje imadu najviše zasluga za oživotvorenje toga jedinoga lista za isiauske Hrvate: Iz svega toga proizlazi, da je list zamislio nenaradi naš biskup Dobriča, da mu bijahu utemeljitelji i glavni suradnici od prvog početka dični naši pokojnici braća Bastijani i Ujčić, te od živućih gg. Karabaić i Padavić. Iza ovih stekoše si najviše zasluga g. dr. Matko Laginja i nezaboravni dr. Dukić.

Medju svimi iztiče se častna osoba našega velezaslužnoga Karabaića, koji je tečajem više godina snašao teško breme odgovornog urednika i npravitelja-lista.

Najsvetlija dužnost veže nas, da se na ovom mjestu u ovako svečanom času duboko poklonimo pepelu blagopokojnih osnovaltelja, utemeljitelja i suradnika našega lista, te ujedno zaželimo iz svega srca živućim, gg. Karabaiću i Padaviću, da bi u zdravlju dočekali i 50godišnjicu lista, komu su prije 25 godinu pomogli udariti temelj.

Mili rode!

Dne 1. junija 1870. izašao je u Trstu prvi broj pućkog lista „*Naša Slova*“ sa uvodnim člankom pod gornjim naslovom. Tim člankom obrazložilo je uredništvo lista njegovu potrebu, njegovu korist i njegov program.

Neukost i zapuštenost istarskoga seljaka, „*koji još misli i djela na onaj isti način, kako se je mislilo i radilo još prije sto godina*“ — ponuče istarske rodoljube na izdavanje „*hrvatskog pučkog lista*“, želeći doskočiti tomu skrajnomu zlu, te pružiti tako priliku, da se naš puk „*čitanja prihvati i čitajući živiti nauči*“.

Od tada je projurilo u vječnost punih 25 godina, te smo eto sretno dočekali 25godišnjicu obstanaka „*Naše Slove*“, koja si bijaše stavila zadaću „*stvoriti oko sebe središte svoga duševnoga pokreta u ovih naših stranaka*“.

Za osnutja „*Naše Slove*“ spavao je istarski Hrvat sa bratom i susjedom Slovincem trditi san i neslućete, da mu valja jednom skočiti na junačke noge, te svoju baštinu od nepozvanih gospodara i silnika tražiti i zadobiti. Punih dvadesetpet godina učila ga i vodila „*Naša Slova*“ kano iskrena i vierna mu savjetnica i pratilica stojeć uzanj u svakoj prigodi njegova života budno i požrtvovno. Mračan i tegetan bijaše taj posao, ali božjom pomoću i poštovanjem naših prvaka, niklih u seljačkih kolijah Istre, svladane bijahu ponajviše zaprieke, osjegurane bijaše život i obstanak narodnom glasilu, koje slavi eto četvrt vjeka svoga obstanaka.

Zamisljen i oživotvoren od sinova seljačke ruke priljubio se istarskom seljaku u toliko, da ga danas vidimo ne samo u gradovih i gradićih Istre, već i u selih i seocih — u gospodskoj palači i u siromašnij seljačkoj kolibi.

U narodnom pokretu istarskih Hrvata igra „*Naša Slova*“ ponajvažniju ulogu. Neima bo u ovo zadnjih 25 godina iole važnijega čina ili događaja, bilo to na erkvenom ili školskom, bilo na političkom ili gospodarskom polju, gdje nebi bila „*Naša Slova*“ prihvatila inicijativu ili istu razpela i dalje vodila, te ju često sretno koncu dopeljala.

Dvadeset i pet tečaja „*Naše Slove*“ jesu vjerno zrcalo svega javnoga djelovanja istarskih Slavena; oni su bogata riznica, iz koje će naš kulturni povjesničar crpiti potrebite podatke za narodni život Hrvata i Slovenaca Istre.

„*Naša Slova*“ nosila je neprostance — od njezinog prvog broja pak sve do danas — ponosno i visoko čistu i neokaljanu zastavu Hrvatsva. Taj simbol narodne časti i poštenja nije nikada prigrlila pred mogućnikom ili

silnikom, neplašeć se ničije grožnje ili strahovanja, niti mareač za izdajničkima i obećanja.

Obzirom na zaslužnu djelovanje pučkoga lista istarskih Hrvata, koji slavi danas svoju dvadesetpetgodišnjicu, zaključuje jednoglasno naši prvaci i narodni zastupnici, članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na pokrajinskom saboru u Poreču, da se taj jubilej „*Naše Slove*“ svečano proslavi. U to imo izabraše posebni odbor, koji je imao privediti potrebita, da se ta narodna svečanost, ako i skromno, a ono hrvatskoga naroda dostojno proslavi.

Radi toga pozvali smo sav hrvatski narod, da bude dionikom našega veselja, te da i ovom zgodom pred tudimj svieicom javno posvjedoči, kako mu je živo sreću priraslo ovo mlado i bujno udo hrvatskoga tiela.

Pozvali smo napose sve bivše i sadašnje suradnike „*Naše Slove*“, da nam pomognu ukrasiti svojimi duševnimi proizvodima svečani broj lista, koji izlazi eto danas na dan svečanosti povećani i u svečanom ruhu.

Pozvali smo sve naše istomišljenike i prijatelje, sve hrvatske i slovenske rodoljube iz svih naših pokrajinala, da priteku „*Našoj Slovi*“ u svatove, pak da i ovom prigodom po kažemo svijetu, da smo jedne misli i jednog srea, makar nas i dielile rieke i mora, brda i doline.

Mili rode! Našemu pozivu odazvao si se poslav nam u posjete svoje ponajbolje sinove, kojim kličemo iz dna zahvalna srea: *Dobro nam došli!*

Radimo, koji što možemo!

Već skoro tisuću i tri sto godina je naš hrvatski i slovinski narod u Istri. U to dohn prihujilo je svakojakih preko njegove glave.

Samo neko vrijeme, gdje dalje gdje kraće, bio je posvo sam svoj. Jedne predjete zapojela je republika mljetacka, u drugih prenzeli gospodarstvo razni grofovi i druga gospoda.

Usupor tomu nisu nit hrvatski velikaši zaboravili na Istru, nit se je hrvatski kralj odrekao Istre, nit su istarski Hrvati prestali biti Hrvati.

God. 1595. je hrvatski ban *Toma Bakoč* žestoko prigovorio tomu, što se je Istru odtergalo od Hrvatske. God. 1600., kad je kralj *Leopold* putovao po kraljevstvih i zemljah svojoj monarhije, došao mu je u Djevin u susret hrvatski ban *Petar Zrinski* i odveo ga je na svojoj krasnoj i ukrašenoj lađi u Trst. God. 1699. poslao je isti kralj *Leopold* spomeniku mljetackomu senatu, u kojoj je iztaknuo, da mljetacki posjedi u Istri pripadaju hrvatskomu kraljevstvu.

Oni inorodnici, što su Istre bili zaposjeli ili što su njoj nametnuti bili, nisu se brinuli za blagostanje naroda, nego su nastojali, da ga čim više izrabe na svoju korist, za svoj sjaj, za svoju udobnost, za svoje lagodno življenje.

U njegove svetine, u njegovu vjeru i narodnost nisu dirali. Kroz stotlje tiskale su se hrvatske bogoslužne knjige u Mjetcih i

su dužni bit nam braniti. Svaki čovjek i najvrstijji je nevolja, te nevolja; sam Bog nam je sve ufanje.

Naša braca pogiba; tišću je od deže strane uprav kao klisči; gore nego sada nije nam još nikad bilo. Čini mi se, da bi morali burem pokušati, nebi se narod naš u Istriji doo maliko proluditi. Najshodnije srještstvo, kako ja sudim, bio bi mali listak po prikliti, što je veličina, kao pokojna „Domovina“ ili „Zarja“; za naše namjere bi dosta bilo izdati ga dva puta na mjesec. Sadržaj bi mogao biti: gospodarske pouke — kadšto male steari vjerozakonske — spisi o poglavitih zakonih po primjeru „Novice“, iz brane narodne priče, pjesme itd. — svjki o domaćih istarskih potrebah — kratke političke vesti itd.

Neki dan sam pisao to Ravniku; do sada mi nije na to odgovorilo. Posao bi se počela svakako mućati bio, a i postje dosta teoptan. Osim srještenja nemu ni u Trstu ni u Istriji osoba orstnih za oveklo djelo; ali i sretionici sposobniji naprtjeni su podi svojega zvanja, te bi težko koji ram mogao ureditičati življene uvine. S toga mi se čini, da bi se dobnici njih imala litiči uredijanja željnoga nam lista. Koncem

Rimu, a kralj *Franjo*, početkom ovoga stotlje, dao je tiskati molitvenik za pobožni puk u Istri u hrvatskom jeziku. I u svjetovnih stvarih pisalo se je hrvatski.

Uza to i usupor inače nepovoljnim obstojnostim, naš je narod u Istri sačuvalo svoj hrvatski jezik, svoje hrvatske običaje, svoju hrvatsku narodnost. Toš godine 1848. se je službeno iztaklo, da je Istra hrvatska zemlja, da su Hrvati jedini pravi obitaoci zemlje, i da valja, da takovimi ostaju i za se, i za svoga kralja — iz hababzrčke kaze, koja je među tim bija osvojila ciela Istru. Po njoj, kao i po ostalih hrvatskih zemljah, orila se je rečene godine: „*Još Hrvatska ni propala!*“

Brzo iza te godine, navistito posle 1859. i posle 1866., nastalo je na pogubonosnije doba za Hrvate Istre u svakom obziru. Zle ljetne, najviše s bolesti na grozdju i s nerodice maslina, osiromašile su narod do kraja, i činilo ga zadočiti se. Njegovo siromaštvo i njegovu zadženost nastojalo se još porabiti u svrhu, da zataji svoj jezik i svoju narodnost, da bude nbržan za svoja državljanska i ljudska prava, da postane tielno i duševno robom inorodnika. Poslje godine 1859. i 1866. došlo je na svjetovnu upravu ljudi, koji nisu poznali nit naroda nit njegova jezika, nit njegovih okolnosti, i koji nisu imali srea za njega. Takovih ljudi došlo je kasnije i na duhovnu upravu. Skoro posle 1850. bili su stanovnici kraljevstva i zemalja monarhije pozvani na sudjelovanje kod zakonodavstva i dala njim se je dielomično samoprava.

Hrvate Istre je to snašlo u najgorih okolnostih, posve neprpravno.

Tek nekoliko muzeva, koji su zanj srea imali, bilo je u saboru zemaljskom a u carevinsko vicee nije mogao ni jedan doći.

Na čela ono malo njih bio je pokojni biskup *Dobriča*, sin siromašnih hrvatskih roditelja istarskih, koj je svoj narod i njegove novlje dobro poznavao, koj je zanj čutio kao pravi kršćanski biskup i nastojao, da ga pridigje tielno i duševno. Nastojao je o tom živom rieču i tiskanimi knjigami, i novicom — „*Našem Slovom*“ — koju je pomagao prije 25. godina ustanoviti. Njemu o bok bili su, ili su se skoro pridružili, pravi kršćanski svetenici, pokojni *Uječić*, bratja *Baštijani*, *Jurinač*, *Ravnić*, *Anton Spinčić*, *Doričić*, i hvala Bogu još živi *Slerk*, *Karabaić* i drugi, i neki kršćanski četeći svjetovnjaci.

Broj pobornika za pridignutje hrvatskoga naroda u Istri, za njegove svetine, za njegovu prava se je sve više množio među svetošnjaci i svetenici, i narod se je počeo probudijavati i osvjestivati, i u mnogih se predjelih probudio i osvjestio.

Nego koliko se je više počeo gibati, toliko je više protivnika dobio. Osobito oni, koji su ga smatrali državreno robom, narodnostu i državljanski nrtvrim, i svi njihilovi prijatelji i privrženci, iz duhovnoga i svetojnoga, službenoga i neslužbenoga tabora napinjaše sve sile, da ga zapreče u njegovih zakonitih i opravdanih težnjah, pače, da mu i ono otmu, što su mu dali sveti otc pape i što je čuvao kao zenicu oka svoga, jezik u crkvi, u bogoslužju i naučanju Hristove nauke.

Njekanje činjenica, u prošlosti isadanosti, himbenost, izvrćanje, spletkarenje, varanje, laganje, klevetanje, pretanje, grožnje, napadanja — riečni i činom —, sve su to sredstva koja rabe protivnici našega naroda proti njemu i njegovim pojedincem.

Jaki su ti protivnici. Imadu više izobraženih i bogatih ljudi, nego li naš narod; uživaju prijazan i podporu mogućih, al jedno čijnj manjka imenito obzitom na naš narod: čudorečna podloga. Njihove težnje nisu opravdane, nit u božjih, nit u prirodnih, nit u druž-

venih, nit u državnih zakonih, one su nepravedne.

Uz pomanjkanje čudorečne podloge i uz nepravedne težnje oni moradu propasti, i naš se narod od njih posve osloboditi. Da bude to čim prije, na nas je Hrvatih Istre glavno. Težak je posao, al se odlučnostju i postojanostju svladati može.

Svaki nemože, nit svuda, nit svašta, nit u svem. Svaki pak može onđe ono, za što je postavljen, i na što ga i kršćanska nauka i človekoljubje i domoljubna dužnost obvezuje. Neka svaki nas Hrvata Istre, i među hrvatskim našim narodom živčih muzeva, učini svoju dužnost naprama narodu po svojih sposobnostih i obstojnostih u onom obsegu i injeri, u onom obsegu i djelokrugu, u kojem se nalazi, pak je stalna pobjeda naše sveta stvari.

Naše težnje su u svakom obziru opravdane, naš rad ima posve čudorečnu podlogu. Uz nas će biti svi poštenjaci i pravdnici.

Nam će pomoći: Bog i Hrvati!

Vjekoslav Spinčić.

Prije 25 godina.

Bilo je godine 1870., za vrijeme velikih događaja i promjena u Europi i nakon velikih događaja i promjena u Austriji, kad je naš hrvatski narod u Istri još duboko spavao. U ono doba moglo se je u Istri na prste pobrojiti i one, koji su u našem puku znali što su i kako se zove narod, kojega su sinovi, i još ih je manje bilo, koji su imali tu odvadžnost, da javno izpovjedu, da su Hrvati.

U tom sveobćem snu i mrtvih nadalnuo je Sveršijih najvećega Hrvata Istre, blagopokojnoga biskupa *Jurja Dobriču*, te je ovaj, obazriv se oko sebe i našav nekoliko mladijih rodoljuba, politio sa trubljom preporeda, kojom da se probudi čielj taj spavajući rod.

Trublja ta bila je „*Naša Slova*“, koja je u kratko doba prokrčila si put, kako su sami protivnici naroda našega više puta priznali, i u najzadnja kolibica istarskoga seljaka i pobielila i osvjestila ga tako, da danas nema računna, kojega bi se bez Hrvata u Istri činilo.

Pred 25 godina nije bilo niti kod protivnikah naših u Istri političkog časopisa. „*Naša Slova*“ je prvi politički list, koji je počeo izlaziti za Istru, te je više godina zatim bila ustrojena talijanska novina „*L'Istria*“, kako je ista već u prvom svjetom broju pisala, da zaustavi napredak u pokretu med hrvatskim pukom Istre, koji je pokret bila pobudila „*Naša Slova*“. — Ako je istina, da se kultura naroda može donekle mjeriti i brojem časopisa, koji izlaze u tom narodu, onda je ta činjenica malo laskava za „*avitu kultura*“ naših protivnika.

„*L'Istria*“ počela je mutnjom pojmovya gleda narodnosti našega puka, te je više puta nabrojila do jedanaest raznih slovinskih narječja u Istri. — Kad tim mutenjem nije uspjela, kad je vidila, da pobijanj hrvatsko ime i narodnost, nepobija rad „*Naše Slove*“, promjenila je taktiku, te je počela nazivati Hrvate sve, što nije talijansko u Istri i što se pod njezinom zastavom, ne sakuplja nastoje istodobno, da gradi na svaki način hrvatsko ime i narodnost. Nije uspjela ni u tom, a to je zasluga „*Naše Slove*“.

Hrvatski se narod u Istri probudio i odgojio već svoje rodje, te nadajmo se u Boga, da neće više zaspati, jer ga je probudio božji ugodnik, blagi i veliki biskup

Dalje u prilogu.

priznuzeti odgovornost urednika. — Urednik „Zarje“ je istina spratan biti urednikom „po imenu“, nu biti ste se Vi mogao sloziti s njim za težki posal uredijanja i pod kajimi uvjeti: to je drugo pitanje. Ako toga nemožete, ima li to drugi talijan i razboran muž, koji je volje latiti se toga djela? — Kada se razabere i prosudite, izvolite mi prijaciti, da li i kako bi se mogao namijljeni list na junačke noge postarati.

Rim 25. janara 1870.

Nezaboravni biskup pisao je veleč. g. Karabaiću i nadalje glade ustrojenu lista i nije mirovao ček mu se nije živa želja izpunila. Kasnije je bio suradnikom lista sastavljajuć poučne i gospodarstvene crtlce. Listu ostao je sve do smrti osobitim dobroćiniteljen i zaštitnikom, preporučujć ga svuda i svakom prilikom svomu puku i podupirajuć ga novcem i perom.

Neka ostane i na ovom mjestu velikomu biskupu zahlijebena za sva vremena vječna barnost svega hrvatskoga roda, osobito onoga kižno naše Istre, koji su vuzdu Njega spominje najudubljim počitnjem i njezinom privrženošti. Nezaboravni biskupe! Sjeti se i danas na nebeskih visinah Tvoga naroda i listica, komu si život podao!

PODLISTAK.

Dobriča - Karabaiću.

O osnutju „*Naše Slove*“.

Niže priobćujemo izvadke iz dvih pisama blagopokojnog biskupa *Dobriče* svomu prijatelju g. *Antunu Karabaiću*, tadašnjemu kapelanu kod Lovca, blizu Trsta. Iz tih je izvadaka razvidno, kako je veliki naš biskup savno odo oživotvorenja časopisa „*Naša Slova*“, i kako si je radi toga silno razbijao glavu.

Prvo pismo datirano je 11. janara 1870. iz Rima, gdje se je tada biskup nalazio na Vatikanskom saboru. Ono glasi:

I.

„*Častni Gospodine!*

Vaš cienjeni list me je vrlo obveselio; srdačna Vam hvala na čestitkah za mlado ljeto. Bože daj, da bude ono i Vam izdravo i obilato svakim dobrom.

Čini mi se, da se Vi ponešto bujite ovdjesajoga sabora; reć bi, da imate pravu. Stogod se sude, bit će ipak na spas duševim onim, koji znasto Boga ljube. Prestara je već rieč: „*Vojna je život čovječji*“; horit nam se je na sve strane, a i pred oim gđjesto, koji

Kvizido
fluid protiv protinim
 Zbog toga, koje se zove "Kvizido"
 predlaže se kao najbolje sredstvo
 protiv a. v. r. 1-1/2, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

Oglas natječaja.

Na temelju odluke občinskog zastupstva i u smislu zemaljskog zdravstvenog zakona od 17. marča 1874. otvara se natječaj na mjesto liečnika občine Kastav sa godišnjom plaćom od for. 1000 i for. 500 za paušal konja, ukupno sa for. 1500, koju će primati iz občinske blagajne u predplatitih mjesečnih obrocih.

Liečnik će biti dužan liečiti besplatno siromašne bolesnike i voditi občinsko zdravstveno uređivanje.

Za pohode ne siromašnih bolesnikah ustanovljena je taksa kao i za druga občinska poslaštva i dužan je o svom trošku držati občinski liečnički ormar, kojega mu občina besplatno daje.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a poslije od godine do godine uz odriek od tri mjeseca unapred od jedne ili druge strane.

Molbe obložene poveljom (diplomom) sveobšeg liečništva i svjedočbom dokazujućom poznavanja hrvatskog ili slovenskog jezika, austrijsko državljanstvo i drugim svjedočbama, koje bi bile u prilog, imaju biti podnešene podpisane do 10. julija 1895.

Glavarstvo občine

Kastav, 5. junija 1895.

občinski glavar:
 Munić, v. r.

Izvršne c. kr. izklj. privilegovane
štrcaljke protiv mildevu (peronospori)
 inžinira Živica

koje su obćenito u porabi radi njihove jednostavnosti, uzajmnosti i lakke uporabe za svaku vrst trta. Te štrcaljke prodavaju se, premda su mnogo savršenije, po sadašnjih niskih cijenah.

Schivitz & Comp.
 u Trstu.
 Cienike razasijaju na zahtjev franco.

Na sve c. k. poštanske urede cesarska razasijaju kompletne štrcaljke franco uz pouzdanje za 10 for.

Izraduju također strojeve za sumporanje, neprestano djelujuće tiskalice, itd.

Ne bati se preporučiti za bilo kojim drugim pićem, nego samo za pivom.

Najbolje vrsti česko pivo
 iz gradinske tvornice piva u Budjevcih (Česka) 1705-1895.

100 godina obstanka

Dobavljač: **RUDOLF FISCHER U TRSTU**
 (Via Dalmazza br. 5).

Godina 1895. u Mjesečnom izdanju "Najbolje vrsti česko pivo" u Budjevcih (Česka) 1705-1895. Otkriveno na slavni izložbi: God. 1894. u Beču (dobio prvu nagradu počastni diplom. u Mjesečnom izdanju "Najbolje vrsti česko pivo" u Budjevcih (Česka) 1705-1895. Dobavljač: **RUDOLF FISCHER U TRSTU** (Via Dalmazza br. 5).

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro, preporučaju sl. obćinstvu svoju trgovinu manufakturinom robom. Na sklađištima nalazi se posve nova roba, kako za ženske, tako za muškarce i dječak. Veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vanenih i svilnatih. Velika zalihna svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihni nalaze se također vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatske-slovenske trobojnice. Napese se preporučuju cieni. gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada. Uzerci se šalju na zahtjev franco. Govori se hrvatski i slovenski.

Jakob Štrukelj, Trst

ulica Caserma br. 16, ulaz Piazza Caserma (naproti velikoj kasarni).
 Prodaje po nerjetojato niskim cijenam svakovrstne i engleske dvokolice (Bicycle). Zastupstvo dvokolice "Adler" iz tvornice H. Kleyer, Frankfurt i "Viktoria Cycle Work" Wolverhampton (Englezka). 3-50
 Dvokolice "Adler" svjetakoga su glasa i uporabljaju se kod njemačke vojske. Jamči se za svako kolo 12 mjeseci, tko nezna voziti, nauči se ga besplatno. Pošilja se u pokrajne na i sve kraje.

Trst, 31. janjuvra 1894. 2-24

FILIJALKA c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.
 Novci za vplačila.
 V vrsde: papirnih na 80-dnevni odkaz 2 1/2%
 4-dnevni odkaz 3 1/2%
 8- 3 1/2%
 30- 8%
 V naplaćenih na 30-dnevni odkaz 2%
 3-mesečni 2 1/2%
 6- 2 1/2%
 8- 2 1/2%
 Zl. pisma, katera se morajo izplaćati v sedanjih bankovcih avstr. volji, stopijo nove obratne fakse v kproset s dnem 4. februnvra, 8. februnvra in odnosno 2. marcs t. l. p. dostikale ob javah.

Okrožni odděl.
 V vrsde: papirnih 2%, na vsako svoto.
 V naplaćenih brez obrasti.

Nakaznice
 za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Bako kakor za Zagreb, Arad, Bielez, Gablonz, Gradeo, Hermanstadt, Inmost, Colozec, Ljubljana, Linz, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Bolnograd. — brez troškov.

Kupnja in prodaja.
 vrednotij, diviz, kakor tudi vnovčeje kupovoc 24-22 pri odbitku 1% provizije.

Predujmi.
 Sprejemajo se vskovrsna vplačila pod ugodnimi pogoji.
 Na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Z odprtjem kredita v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po pogodbi.
 Na vrednosni obrasti po pogodbi.

Vložki v pohranu.
 Sprejemajo se v pohranu vrednosni papirji, slavni srebrni donar, inozemski bankovci itd. — pr pogodbi.
 Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke Italijanske v Italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

"Kupnj kod kovača, a ne pri kovačetu" veil stari pregovor.

To važi po srevj pravici za moj zavod, jer samo tako velika trgovina, kakova je moja, ima radi gotovoga plaćanja velike množine blaga i drugih prednosti, jeftine stroške, koji najposlie samomu kupovalcu u korist doći moraju. —

Kraeni uzerci zasebnim strankam gratis i franco.

Bogata zbirka uzorakah, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odjeće.
 Peruvien i doaking za vječastno svćenstvo, predplatit komadi za uniforme c. k. činovnikah, također za včestanu vstro gaste, gombace, livrje, sukno za biljard i igraće stole, pokrivala za voz, loden. Velik izbor švajcarskoga, kornškoga, tirolskog: lodna za gospodu in gospoje po izvornih cijenah tovarne u tako velikom izboru kako takovih ne može imati niti drugdetera konkurencija. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernejih bojah za gospoje. Sukno, koje se daje prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd., također potrebe za krojače (kao podrstvo za rukave, gumbi, igle, konac itd.).

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto ručno sukno blago i ne dobro kupovanje canjah, koje imaju komac vrednost odškodnina za krojače, pripraviti

IV. Stikarofsky,
 Brno (avstr. Manchester).
 Najveći izbor sukna u vrednosti 1/2 milijuna for. — Pošilja se po poštarakom pouzreću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjuju u edostatku blago pod znamenjem "Stikarofskoga blaga". Da zabranim varanje p. n. odnasmica, naznanjam, da takovim ljudem ne prodajem blago pod nikakvom pogodbom.

U LJEKARNI EDE TOMAJA u Zagrebu, Ilica broj 12

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni, osobito preparake vriedni liekovi:

Mazilo protiv kostobolji ili protinu, rhenum, timian, kalamju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukoviti i križicah, kostenom poganen, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 nvc.

Sladka voda za ka-alj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsah, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvc.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje protiv slabosti, blijedoci, skrofuloznosti, podbulnosti, djetinjoj krhljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoci. — Ciena 80 nvc.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuju želudac i ublažuje glavna bol, oblaćkava teguju ili mučnina, tjera naspulhat i vjetro, odklanja se bol u žilici, želudacne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grčevje u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, savrnat će si zdravlje, tjelenu snagu i zapriječiti razne bolesti. — Ciena 80 nvc.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodarju preporučam za konjski keh i kašalj, za volove, kravo i svinje, za lagano čišćenje, za objećivanje želudca i probave, kula blago nećo rado žderati, pa se napuljuje. Krave davaju od njega više i bollega mliaka, konji postaju čitiji i jaći. — Ciena jednom omotu 45 nvc.

Švajcerske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili stomaka i crieva, za otravanje protiv zneplinski, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena 80 nvc.

Mazilo za blago osobito za konje i volove protiv kosaćej boli, grčevim, natupnutim žilam, ukočenosti i otaklini poslie težakoga napora, za objećivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvc.

Antiseptična voda za usta i zube savnuju se zubi od kvarenja, zapriječuje i ublažuje zubobolju, učvrćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvc.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomile i boje za farbanje kose, da sieđe kose poruće, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.
 Ruskoga čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

Zalija mineralnih voda.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.
 Tko naruči za pet forinti vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Juraj Dobriša i njegova desna ruka prezaslužni pokojni Mate Bašljan. Sveći je čovjek, koji je sveto djelo započeo. Žrtve i truda je taj sveti rad dosta stajao, ali zato nije izostao niti božji blagoslov, jer „Naša Sloge“ svetkuje danas 25 godišnjicu svojeg uspješnog rada i obstanka; a to je velik blagoslov. Slava biskupu Jurju Dobriši!

Dr. A. S.

Iz Podgrada.

23. junija 1896.

Bodi srčno pozdravljena „Naša Sloge“! Tvoje zasluga za probuđenje naroda hrvatskoga i slovenskoga v Istri so velike. Ti si narod budila, učila in vzgajala petindvajset let in sedaj lahko s ponosom pokaže svoje uspehe: kremenite značaje ne samo pri naobraževanju, nego — in to je zaklad — v priprostnem narodu, kojemu usoda ni bila toliko mila, da bi s svojo močju in v duhu svojih svojstev napredoval.

V Tvojih 25 letnikih zvalci se znamenit preporod, v njih je zapisano neizmerno zdravljenje našega naroda, a oni so tudi zdravi temelji, na kojega se zida bolja bodočnost naroda našega.

Stavoj Jenko.

Uspomene.

Pred 25 godina.

Izuzevši 2—3 godine na sveučilištu, predplatnik sam „Naše Sloge“ od kada izlazi. Kada je ona ugledala svjetlo dana, bili su rodoljubi hrvatski po Istri najviše pitomci rječke gimnazije i Slovenci, većinom svećenici iz Kranjske. Sjedom se, da su mi rječki gimnazijalci pjevali slovenske pjesme skoro koliko i hrvatske. Mi „Boduli“ bijasmo uvijek čisti Hrvati, no naši drugovi iz Kastavštine gotovo nisu poznali razlike između slovenstva i hrvatsva.

Mi smo mladi Istrani primili pojav „Naše Sloge“ kao nešto vanredno, pa ijezin program nam izgledaše kao dio svetoga pisma. Osnivači „Naše Sloge“ bijahu pametni i praktični ljudi, te stanoše pisati poglavito za hrvatski puk. I „Naša Sloge“ je postigla svoju svrhu, stekavši ogromnih zasluga za probuđenje hrvatskog puka u Istri. Ni jedan hrvatski list ne može toga za sebe tvrditi, jer na žalost hrvatsko novinstvo najmanje se obaziralo na prosti narod. Naši novinari pisali su uvijek tako, da ih je puk slabo razumio. „Naša Sloge“ imade za ciljo zahvaliti svoje uspjele susjedstvu i primjeru Slovenaca, koji imaju razmjerno namneno znanstvenu i zabavnu književnost, ali bogatu pačku književnost.

U prvom početku imadjaše „Naša Sloge“ malo predplatnika među seljaci po Istri. Bilo je oti malo hrvatskih škola pa i malo ljudi vjenštih čitanju. U mom rodnom selu na otoku Krku bilo je nekoliko ljudi, koji su čitali Kačićev „Razgovor ugodni“, Kucičev „Korabljica“ i još koju knjigu. Među njimi se izdizahu Pere Marijin, Anton Linardič i moj brat Mate. Ja sam im već prvoga godine izlazenja „Naše Sloge“ čitao o prazničnij list; nagovarao ih, da se predbroje; tu mačio im, da smo mi kao Hrvati dužni zahtievati, da se uvede hrvatski jezik u škole. Njim to nije išlo nikako u glavu, da smo mi Hrvati, te mi odgovarahu: „Hrvati su u Gorinčiji, Vlahariji, Hrvatskoj...“; a ne dopuštahu, da bi hrvatski jezik mogao imati ista prava s jezikom talijanskim.

Moj brat Mate sazidao je g. 1871. ili 1872. veliku „gušternu“ (cisternu) pak je htio, da mu klesar uklesao godinu i ima na „grliču“ — talijanski! Njemu se to činilo i ljepše i plemenitije. Napokon je pustio, da bude napis hrvatski, ali pošto sam se ja s njim dogo prepirao.

Prvi hrvatski „dobar“ u Istri privrediše hrvatski roboljubi u Kastvu g. 1871. Bilo je više govornika, među ostalimi i mladi rječki odvjetnik dr. M. Derentini. Govorilo se najviše o ravnopravnosti hrvatskoga jezika s talijanskim. Prisutno bijasne nekoliko hiljada ljudi, ali slušateljstvo bijasne niemo, mrtvo, kao da ga se ne tiče sve ono, što su sa zanosom govornici govorili i predlagali. Neku živinost je izazvao samo Derentini svojim očali, svojimi živimi kretanjima, a jamačino i za to, što ga je malo tko poznao. Pjeskalo smo, povladjivali i klicali „živio“, koliko nam je grlo dalo, samo mi nekoliko gimnazijalci, koji smo sa nezaboravnim Anunom Dubravcem polirili u Kastvu, da dadnemo oduška svome rodoljubnom žaru. Godine 1873. — mislim u oktobru. — imadjaše se obaviti prvi put izravni izbori za carevinsko vieće. Hrvatska stranka

postavila je kao kandidata za istočnu Istru dra. D. Vitezića. Ja sam kao maturant prigodom nekog crkvenog goda u oči izbora odanšerljivo nazirivao kod oba jeđa u kači pok. kurata Justinida u sv. Vidu (na Krku) dru. Viteziću, koga tada nisam lično poznavao. U velikom društvu, u kojem bijaše najviše svećenika, moj govor nije bio poprčan osobitim povlađivanjem. Atmosfera bijaše onda u pogledu narodne svrste i prostom narodu lstre i otoka dosta niska, a u inteligenciji malo viša.

Kako je to danas drugačije! Oni moji dobri sujedni s bratom Matom vredni su Hrvati, te su se odlikovali i kod zadnjih izbora „dućajara“ u Dubušnici, a svaki od njih uvidja, da smo mi Hrvati i da nam je dužnost u prvom redu ljubiti i braniti naš liepi jezik. Spomenuti Li-nardič, koga sam pohodio u velikom tjeđnu ove godine, reče mi: „skoro sam oslipil čitajući „Našu Sloge“!“

Kada pomislim, kako je bilo prije 25 godina u Istri, a kako je danas, iskreno čestitiam jubilarici „Našoj Slogi“, koja je mnogo doprinijela, da je tako. Mene vežu s „Našom Slogom“ i druge uspomene. Kao šestaskolac (1871) napisao sam u „Našoj Slogi“ dopis iz Dubušnica, kako rječki Italo-Ungarezi, dolazeći na Krk u lov, agitiraju po Dubušnici u tom smislu, da bi se i Krčani pridružili pokretu Riečana proti Hrvatskoj a za Ugarsku. Možda sam stogod više čuo i vidio u svojoj mladenačkoj mašti, ali znam, da je uređnik Karabič upitao pok. župnika Ilijčija, da li moj dopis odgovara istini, a on je odvratio, da on ne zna o tome ništa. Iduće godine poslali „Našoj Slogi“ poveću pjesmu fantastično-rodoljubnog sadržaja. Uredništvo ju baci u koš. Kasnije postadoh suradnikom gđjekojih hrvatskih listova, zabavnih i strukovnih, no pjesmami nisam nikada nikomu dosadjaivao.

I. M.

Kastavski djaci god. 1870.

Za vrieme djačkih praznika godine 1870. kolao je po kastavskih kućah sledeći poziv.

„Postovani roditelji!

Uljudno Vas umolvavamo, da biste dozvolili Vašoj hčeri N. i Vašem sinu N. doći na večernje podučavanje. Danas 25. rujna govoriti će se:

- 1. O Koristi tih podučavanja.
- 2. Deklamacija.
- 3. O ljubavi do roditelja, domovine i Boga.

Svršiti će se to sa kratkim plesom Početak o 7. uri.

Kastavski djaci.“

Pozivu olnazvalo se gradjanstvo u obilnoj mjeri. Večernja podučavanja održavala se nadalje svaku sliedeću nedelju do konca listopada, uvijek sa novim programom, u stavom kaštela, gdje je sadu ženska pučka učionica, posto ondašnja uprava „Čitavnice“ svojih prostorijah nije dozvolila.

Na zabavi predavaše kastavski djaci, — u većem broju ućeci onda na gimnaziji rječkoj; u bogoslovju u Gorici i drugud, — a na čelu im gosp. Vjekoslav Spinčić.

Sa zahvalnošću spominju se mnogi gradjani i gradjanke Kastva još i sada nakon minulih 25 godina onih liepih podučaka i zabava. Prigodom istih naučismo liepih pjesama u milom majčinom jeziku. Naučismo krasnih hrvatskih deklamacija i stupismo krasnoslovesci prvi put pred obćinstvom. Oboružasmo sa svetim narodnim čavstvom, a bilo već skrajno doba, jer je vladalo narodno mrtvilo i talijanština širila se i po našoj Kastavščini.

Bilo još ono doba izobraženijih u Kastvu, osobito starijih, koji sa medjusobom najradje italjanski razgovarali, jer to bijaše tobože gospodski jezik; u druztvih igrahu većinom talijanske igre; čitahu talijanske novine i knjige; pjevahu talijanske pjesme, te ako je došao slučajno Slovenac u Kastav službovati, ako je htjeo sa gospodom drugovati, morao se je tomu priučiti.

Obćina uređovala je sve do konca g. 1868. talijanski.

Nadošao u Kastav radnik Talijan našao tu zaslužbe, širio među mladež talijanske pjesme i običaje. Grad ozvanjao je talijanskom pjesmom. Hrvatskih, osim stare „Još Hrvatska nij propala“ i „Mi smo braćo tiroski“ i koje tre koje slovenske, malo se je znalo a narodne baharili većinom vanjsčaci, sasvimtim, da se i ovi pozdravljahu među sobom sa „Junjorino“ i „bona sera“.

Pod konac god. 1866. ustrojila se u Kastvu „Čitavnica“. Članovi iste bili ve-

ćinom starija gospođa. Mladež, akoprem je za to mollia, nije se htjelo u društvu primiti. U pogriješku popravila je kastavska ućeća se mladež; prirediv spoinenuta večernja podučavanja.

Ove zabavne večeri bile su opisane u zagrevačkom „Pozoru“ god. 1870. „Naša Sloge“ počela jedva onda izlaziti, ali kako je malena bila i svakih 15 dana izlazila, nije mogla svega donositi.

Što nije mogla „Naša Sloge“, to su n ono doba činili mladiji piscima.

Čestitajni „Našoj Slogi“ najsrdačnije na dvadeset i pet godišnjici, šaljem njju dva pisma; narodnog prvaka Vjekoslava Spinčića, koja je, bivši bogoslovom u Gorici pred 25 godina iza minulih večernjih podučavanja u Kastvu, mladeži kastavskoj pisao. Mirko Jelusić.

„Ni Bog nemože svim zadovoljiti.“

Na varhu jednoga brjega ti je grad (po Istriji n obće se zove grad ono selo, u kojem ti je plovanska crkva) a oko njega dugje i vele široke doline s liepimi sjenokršami, njičvami i potoci, kojih nekog redko kad, a drugi nikada ne posahnju. Sela te plovanje su povišno raztrešena po dolinah, a najviše po brjegu, gdje ti je tanka i mršava zemlja. Nedavno je ta bila velika suša. Nekoji brežnjaci dođu k plovani s namjerom prošiti ga, da im dazđa žmoli. Na pitanje plovana, što da je i što da žele, reče jedan: slabo za nas, gospodine, ako se brzo Bog ne poboljša. Zadnju nedelju bili smo na Vašoj predilici i čuli smo, da vjera sve može; molimo Vas dakle, izprositi nam dazđu. I to može biti, reče plovani, ali i vi morate znati, da nimam samo za nekoga nego za sve moje župljane k sebi doći i ih upita, kakovo da žele vrieme. Tada jedni hoće da dazđji, a drugi da sunca sija i i vedro bude. Ne budni oni dakle u zahćtevanju složni, plovani im reče: Bedaci, kako ćete, da Bog svim zadovolji.

Iz mladih dana.

Bilo je negdje njeseca junija g. 1870. „Dobri Mate“ pozvao me k sebi. Bivao je onda „Via Capuano“ na trećem podu. „Sjedi i odpočinie“. Malo za tim reče: „Prođite lekeje s mojim nećakom, kašnje će dati djela obima“. — Ja sam bio naime onda instruktorom njegova nećaka. Kad smo učinili ono, što nam je bilo naloženo, „dobri Mate“ stupi iz susjedne sobe pred nas držeć u jednoj ruci orveliku vezanu knjigu, a u drugoj liepi broj pisma. „Vi Tone ste čitao prvi broj „Naše Sloge“ nastavu „dobri Mate“. „Kako vidim ne samo vam nego i našem puku u Istri je puno draga, ovo! ova pisma to svjedoča. Kako će se naš veliki biskup tomu rado dati!“ Izustiv ovo stavi predame i knjigu i pisma, samo jedno pismo zadržu u ruci. Bila su to pisma predbrojnika „Naše Sloge“. Ako me pamćenje nevera, bilo je u njima također dopisa iz Pazinščine, Liburnije i izpod Učke. „Vi ćete“, opet nastavu „dobri Mate“, „dikirati imena predbrojnika na „Našu Sloge“ u oru knjigu, a mi nećak neka ih upiše u tu knjigu ili učinite obratno, kako vam je naređuje. Kad to svršite poći ćete na šetnju i ponieti pismo momu dragom prijatelju popu Antunu“. — Ovaj zadaji je onda stanovao u „Villa Revoltella“.

„Dobri Mate“ se na to kao zamislio pak pošav dva tri puta po sobi, gdje smo njegov nalog veselim srem izvršivali, stade pred nas i reče nam ozbiljnim glasom: „O, draga djećo! kako vas veseli ovo djelo! Vidim, da truce ljubite svoj jezik i svoj narod. To je dobro i hvale vredno, ali ti sto još mladi, za to vam moram pripomenuti nešto drugo, a to je, da ljubeći narod i jezik nezaboravite na Boga i sv. vjeru! Da na temelju ovom mora polđvati naše i vaše rodoljublje! Samo tako doći ćemo do sreca našemu puku u Istri. Tko bi protivno pisao ili radio, on bi bio najgori zlotvor naroda i izdajnik naše mile domovine. Evo u tom smislu mi danas piše veliki naš biskup iz Poreča. „Svaka biljka, koju nije usadio moj Otac nebeski i korienit će se“. Tako je bilo i će biti. „Naša Sloge“ tih će se načela biskupovih držati dokleđeg bude obstojalo, jer samo ovim načelom će osvojiti sreca našem puku u Istri“. Govoreći ovo držao je nekim pietetom Dubriliño pismo u ruci. — Od onoga vremena proljohlo je preko moje glave čitavih dvadeset i pet godina i rieči „dobrog Mateja“ sa mi još i danas u pameti i veseli me da se „Naša Sloge“ uvijek gornjeg načela drži. Po podno izjed dana krenuo sam sa Matejevim nećakom put „Revoltelle Ville“. Na

*) Stari rukopis pok. M. Ujčića. Op. uređ.

putu nam se pridružio nećak popa Antona, mladič onda: I ve K. iz Kormiča. Pred, osim „Cacciatore“. Ja i Ive prekrstismo „Cacciatoru“ u „Lovćen“!

Na putu u Šumi sretasmo dva sada glasnika savita naša profesora I. Jovanca i M. Pleteršnika, koji služe na diku drugim Slovenčima. Napokon stigasmo gladni našim i žedni u čedni stan popa Antona. Predav mu Matejev pismo založismo kruha i zauisimo ga dobrom pijaćinom, za tim se sva trojica digasmo i skopćismo u liepu bašču „Villa Revoltella“. Popa Antona pustimo, najbrže da popravila i uređuje dopise i druge viesti za dičnu „Našu Sloge“, a ja i mladi Ivo pustismo let našoj mašti, pak već onda snivasmo o nekih pjesmah i pripovijestih za podlistak „Naše Sloge“!

Nego reč bi, da je bio naš poet presmion, pak smo morali kašnije u imogebom našoj, onda preživjeli mašji krila podstrijci. Ti drugi čitaljci, možda želiš znati, koje su one gorišpomenute osobe. Evo ti u kratko odgovori: Onaj „dobri Mate“ je Mate Ujčić bivši vjeroučitelj i prosinodalni inspitatelj u Trstu, sada nrtvar, rodom iz Lunči u plovranji Staropazinskoj. Njegov nećak: Mate umro je kao pravnik u Trstu prije po prilici 18 godina. — Onaj veliki biskup je bivši biskup porečki i kašnje tršćanski, vjeđna dika Istre, čija će uspomena u nas živiti dokleđeg bude Istre. Dobri pop Anton je sadašnji preč. g. kanonik Ante Karabič, uprav plemenita, skrozimice poštena i čestita duša, koja sada boravi u Trstu, i koja je skromno puno, ma puno uradila i radi za naš mliti narod u Istri. Njegov nećak je g. Ivo Karabič, sadašnji e. kr. kapetan u Kninu u Dalmaciji, naš bisser-porjavnica. — Biskup Dobriša uz Mateja Ujčića i slavnu braću Bašljanje poživaju sada u groblju sv. Ana u Trstu. Godine 1883. dne 4. aprila bio sam na Dobrišinim i Ujčićovim grobu. Neka nepoznata stia kao da me prikovala za ona sv. uješta. Ondje sam razumio više, nego ikad koliko su ti ljudi ljubili Boga, vjeru i svoj skroz zapušćeni narod u Istri. Razplakao sam se kao maleno diečo tako, da mi moj prijatelj Pehur morao maknuti otkale. Zašto sam plakao? Oh! ljubili su iskrenom, nećehinom, upravo požrtvovnom ljubavlju Boga i naš narod. J. K.

Štajcin jezik.

(Prčić.)

Bilo u davnini. Mlada majka gojila milovidno čedo. Ljubila je ona sitno svoje dieče, košto svaka majka ljubi. Pričala mu najliepše pričice, pjevala mu u majinom jeziku najliepše pjesmice. I ljudi neljudi oteše majci maleno čedo. Naučise ga tuđjem jeziku, zasadiše mu mržnju u nevinom srcu na rođenu majku. Sitno čedo zaboravi majčin jezik. Kad je odraslo maleno čedo, postalo je krasnim i krasnim momkom. I tad ga poslaše neljudi britkim nožem u ruci proti rođenoj majci. Podje on tamo, gdje mu kazase, da će ju naći. Sretne tužnu, nevoljnu i biednu ženu. I digne noge, te joj ga zabode u grudi, a ona ga pogleda mlo i sućutno — ona odmah apozna svog izgubljenog sina i klikne mu anglijskim glasom: — Oj sinko mili!

Mladič proljedli. On mu dvie rieči zaromonise poput neke čarne glasbe iz drevnih dnna. On pomisli: digoh noge proti njoj, a ona meni prašta — ona me naređuje. Kad to svršite poći ćete na šetnju i ponieti pismo momu dragom prijatelju popu Antunu“. — Ovaj zadaji je onda stanovao u „Villa Revoltella“.

„Dobri Mate“ se na to kao zamislio pak pošav dva tri puta po sobi, gdje smo njegov nalog veselim srem izvršivali, stade pred nas i reče nam ozbiljnim glasom: „O, draga djećo! kako vas veseli ovo djelo! Vidim, da truce ljubite svoj jezik i svoj narod. To je dobro i hvale vredno, ali ti sto još mladi, za to vam moram pripomenuti nešto drugo, a to je, da ljubeći narod i jezik nezaboravite na Boga i sv. vjeru! Da na temelju ovom mora polđvati naše i vaše rodoljublje! Samo tako doći ćemo do sreca našem puku u Istri. Tko bi protivno pisao ili radio, on bi bio najgori zlotvor naroda i izdajnik naše mile domovine. Evo u tom smislu mi danas piše veliki naš biskup iz Poreča. „Svaka biljka, koju nije usadio moj Otac nebeski i korienit će se“. Tako je bilo i će biti. „Naša Sloge“ tih će se načela biskupovih držati dokleđeg bude obstojalo, jer samo ovim načelom će osvojiti sreca našem puku u Istri“. Govoreći ovo držao je nekim pietetom Dubriliño pismo u ruci. — Od onoga vremena proljohlo je preko moje glave čitavih dvadeset i pet godina i rieči „dobrog Mateja“ sa mi još i danas u pameti i veseli me da se „Naša Sloge“ uvijek gornjeg načela drži. Po podno izjed dana krenuo sam sa Matejevim nećakom put „Revoltelle Ville“. Na

R. Katalinić-Jeretov.

Prije 13 god na i danas!

Bijaše godine 1882, kad me tada djaka zateče prijatelj D. u veselom društvu. Imao je u žepu „N. Stogn“. Razgovarismo se o Pazinu i o žalostnom tala stanju pazinskih Hrvata. Prijatelj D. pročita iz „Naše Sloge“ dopis iz Pazina, gdje među nim stajase, da je hrvatsko djevojeće u pazinškoj školi deklamovalo o istarskih Hrvatih ovako:

„alla stirpe serbica appartenigo circa 60,000, che dagl' Italijni dicensi Morlacchi, popolati pastori, trasportati, dalla Dalmazia nel secolo 16° e 17°, abitanti quelle tre tra il Quilic e l'Arva. Si trovano nel più basso grado di coltura in tutti riguardi; sono inetti al lavoro, cattivi, rapaci e ladri per natura.“

To se dogodilo na svršetku školske godine na javnom izpitu u Pazinu, u prisutnosti e. k. kotarskoga kapetana.

Prijatelj D. na to žalostan reče:
„Badao nam seka borba, Istra ostali će
za urjek zemljan-kom“

Prošle godine. Pazin ovesao se za
uvijek talijan-koga gospodarstva. Širon čitave
Istre dižu danonice sve to više glavni
istarski Hrvati. Svaka neželje svuda se
željno očekuju „Naša Sloga“. Da navjesti
novu pohledu istarskoga patnika.

Prijatelj D. živi jošte, al s njim se
više neastah. Nisam čuo, da je kada štogod
učinio za svoju braću, istarske Hrvate.
Nestalo mu rodoljubnog žara

Podgrad 24. 6. 1895. Pop Ante Stemberger.

Moje uspomena.

Davno tomu — celihi dvadeset i pet
godina! Ja bijah tada osmogodišnje diete —
diete ograničenog razuma, al diete dobroćudno
čedno, nepokvareno, pripravno na svaku uslugu,
štano rječ „baci me samo, baci me tamo;“
— diete posvem slično narodu, iz kojega
bijah proizašao. Buduć dakle pripravan sra-
kome na usluge, zašao sam veckrat s ovom
ili onom porukom i u njezinu „Čitavalnicu“,
koja se bila malo pred time ustrojila. Moja
djetinska glavica nikako nemogla pojmiti, kako
mogu ti odrasli ljudi, što bi sjedili oko du-
gackog stola, tako ozbiljno zuriti u one velike
papične izšarne kukama i palicama, a koje
kuje i palice sam ja u školi smatrao za moje
najveće neprijatelje. Nu jednog dneva stojću u
„Čitavalnici“ iza mog g. učitelja (živio ga
Bog!), kome sam nekakovu poruku izručivao,
na koju se on i neobazreo, već dalje zurio u
predsobom ležeći papir, podigoh se na prste,
da i ja vidim, što bi to moglo biti u njemu
toliko zanimiva. Oko mi se zaustavi na dvama
aličicama, pod kojima sričajuć poluglasno pro-
čitah: „Fruina i Jurina“ i posmjeh mi se
pomoli na lice, dosjetiv se sličnih šaljivih
imena u našem mjestu. Učitelj začuv moje
riječ, okrenu se, i videći moj posmjeh, postavi
me bliže stolu i predlož mi dalje čitam.
Teško mi je to išlo, al moj je posmjeh sva
više raso, dok se na koncu glasno ne nasmija-
jah. O čem sam tada u tome „Fruini i
Jurini“ čitao, više se sada nejećam, al to
znadeo, da su doskora sva djeca na ulici za
celi njihov smiješni razgovor dozvala.

Kuke i palice, kako smo u školi nazi-
vali pismeno, nisu od sada više bili moji ne-
prijatelji, dapače ja se s njima posvema sri-
jateljih, samo da bi mi moglo opet štogod onako
zanimiva čitati. pak sam navlaš tražio priliku,
da po ovoj ili onoj poruci u „Čitavalnici“
zadajem, gdje bi se dotle amo tamo obazirao,
dok me neki koji član upitao, šta bi rada, a
ja s velikim strahom molio, da mi dopusti čiti-
tati „Fruinu i Jurinu“. Doskora se svi
članovi tomu priučise, te bi mi i nepitajući
dali „Našu Slogu“, tako je bilo „napisano
na čelu lista“ ili po mojem „foja“, u kojemu
su razgovori te dvojice dolazili. Dakako, da
ja u ono doba njihovih doskočica nisam uzi-
mavo u pravoj zbilji, već me zanimahu zbog
smješnosti i potpunog razumjevanja, dočim
se na druge viesti nisam obazirao.

Pomoću mog vrijednog učitelja i dobrih
ljudi predjoh na srednje škole, pak kadgod
bi mogao doprijeti do „Naše Sloge“, čitah
je požudno, nu sad me stala zanimati i ozbiljne
stvari u njoj oglašene. Iz nje dozodah, da je
moj narod zapušten, potlačen — da je moj
narod u obće „šćavo“, pak da ga ona želi
prebuditi i dovesti do onih prava, koja mu
po božjim i ljudskim zakonima pripadaju.
Učih s dvostrukom željom, izučavah osobito
moj ljepi materinski hrvatski jezik, da polag
njezinih naputaka kao diete naroda, budem
jednom mnogao tomu narodu koristiti.

Davno je tomu — ja više nisam diete
— dospjeh do svoga cilja, naime med narod
da pomalu pripomažem krčiti ledina, istina
tvrda, al koja pod pritiskom više radnih sila
ipak popušta. Glavna pak radna sila, koja je
to krcenje započela, a i danas ga poslje 25
godina častno nastavlja, jest sviju nas zvijezda
predhodnica, dična „Sloga“, kojoj prigodom
njezine dvadesetpetogodišnjice kličem: Rasla,
cvala, napredovala, te započeto krcenje čim
prije dovršila, u čemu ju pomagali: Bog i
Hrvati!
Bodulov.

Buditelj.)

1. Tko mudro sije, obilo spravlja.
2. I maleno imanje, kad je mudro i dobro
obdjelano, velika je bogatija.
3. Tko voli mir nego narodno poštenje,
ni mira nima ni nepošten nije.
4. Tko se svog naroda sramuje, izkazuje
se bez krivde krivcem.
5. Tko svoj jezik zanućuje, a tudji voli,
vragu se za blagoslov mol.
6. Tko se svakomu s puta ugne, hrdjavo
putuje i kasno doma dođe.

7. Neak je čovjek svagdje i u svem
zadnji.
8. Tko više zna, više valja.
9. Tko umije, njemu dvije.
10. Tko si sam nezna pomoći, neka se
od drugoga, a najme od tudjina, po-
moći nenada.
11. Tko se više muči, manje strada.
12. Ako hučeš, da te ljudi poštuju, neza-
nčaj sam sebe, nego postaj i ti sebe
i svoj narod.
13. Tko zlo čini, neka se dobru nenada.
14. Tko ti se bratu ruga, ni tebe ne po-
štaje.
15. Tko od mrzitelja svog naroda novac
na posudu uzimlje, od zahvalnosti se
neprijatelju u ruke daje.
16. Tko ti na narod mizi, gledaj ga al
s njim ne trži.
17. Tko novce na posudu uzimlje, a nezna
od kud će ih vratiti, sam svoju kuću
i svoje imanje na prodaju stavlja.
18. Bože pomози, osle kopori.
19. Tko za potrebu prodava, gotovo pro-
pada.
20. Tko daleko svoju potrebu gleda, ni-
kada potreban nije.
21. Tko bez potrebe kupuje, potrebi na
sprotu ide.
22. Koga nije ljudi srama, nije ni Boga
strah.
23. Gdje su ljudi neuki, tu su i najsiro-
mašniji.
24. Nikad se nečudi mudrosti čovjeka,
kojega nisi kadar razumiti.
25. Prava mudrost je svjetla kako sunce
i tih, kako zadovoljno srce.
26. Istina uvijek ravnim putem ide, a laž
stranputicom tumara.
27. Laž, kad te nemože s liepa prevariti,
hoće te psavanjem da nadvlada.

Lépe izreke.)*

Ustati se kasno, Tko u ratu bézi
Dobro ni nit krasno. Polumertav leži.

Tko no rado laže, Tko ptice zatire
Bratac mu je vraže. Od gladi umire.

Sam nas jedincati greh
Duše dobral i si sveli.

Svaku uru, hip i dan,
Smértni može doći san.

Jutro, večer, opol dana
Nezabi se božjeg stana.

Tko no rado Boga molí,
Toga duša malo boli.

Tko je nakan žumu seći,
Sad mu s uma nesmé zbeći

Tko će zdravlje da si štédi
Umérno žit nek gledí.

Bolnik molí Komu rad je mio
Zdravljú soli. Glad mu je neprijo.

Iz mirnoga brate sërca,
U boli ti zdravlje fërca.

IZ „SITNICA I BODLIKA“.

1. Za tobožnju slogu. Nespašenima.
Sve će vam od hine Za krajem blaženim
Za tobožnje bratsvo, 'Zdišete duhom,
Semo da izgine Braća vam onamo
Staro nam Hrvatstvo. Istim za kruhom, —
2. Najzad ste robovi
Svojim trbuhom.
3. Ne samo o idealima.
Ne mislite više nego što
valja misli. (Himj.) 2.
4. Ideali goli — sapunski mjehurci,
Kad nas proza mori — kó i nekad Turci.
5. Jedna nadgrobnica.
Višnjemu služeci — mili rod ljubeci,
Daleko od doma — umro je siromač.
6. Pišito za puk!
Pouke ti treba — puče, kó i hljeba,
Ti si željan knjiga — ali pisca malo
Pučki pisat stalo, — žep im prvá briga.

7. Pametno s diobom!
Dioba, dioba — pol ti, puče, groba.
Diel na diel, za Zoga — što pak najzad? Stoga
Dužni pomoć svomu, — mislite o tomu,
O, vi oci puka — tako vam k'obuka!

8. Rode, čuvaj svoje!
Tetka nošnja, moda — i nam već od roda
Te smo već do sada — u mnogom nazada
Umjesto napreda: — izmijcat je kapi
A klobuk se štápi — otdnd nam i bieda.
Oš li, mili rode — dovít se slobode
Ja sam ti s porukom: — Sícj pri kapi, jere
Više j' pod njom vjere — nego pod klobukom.
Ostavi tudjina — mani se poruge
A obran' starinu — jer po njoj nas znati
Da nijesmo sluge — već da smo Hrvati.

9. Opraštaj.
Više rada neg inada — na potíše, bit će više
Jer s' u miru, zlatnu píru. — lašnje diše
manje kiše,
Pa ti neće pola sreće — razmećati gladni
svati
Jer pravica čudna j' lica. — — —

10. Pletikapa.
Pletikapa — dobro diete,
O čem ćete — on naklapa
On i knjiga — mnogo čita,
Barem píta — al nu ti ga:
Što hlivati — i što prima.
Grišku ima — da ne vrati.

V. P. Brstjanski.
ISTARSKIM
hrvatskim roditeljem.)*

Zašto ono po svem selu,
Sa svakoga eno pruga,
Za puškom se puška ori,
Svaka majka sinka druga?

Nek se znade, ovo selo
Za jednu je pučku jače:
Rodilo se muško diete,
Pa, gle, narod vesel skače.

Gdje se nekad sila silom
Odbijala, još i sada
Taj običaj, to veselje
U narodu našem vlada.

Roditelji, naš u Istri
S obstantka se narod bori:
Od junačke mnogo veća,
Duševna ga sila mori.

Duševna se strušna sila
Pojednakom silom lomi;
A duševno mi smo jošte
Koli slepi toli hromi.

Neimamo nikog, naša
Da pred svetom prava brani,
Da nas štiti, da nas vodi,
Duševnom nas hranom hrani

Protivnici zato naši,
Kó u gori ljute zveri,
Svuda dižu na nas hajku,
Svuda viču deri, deri!

Sad je naše, vele vrijeme,
Kujmo grozdje dok je vrucé,
Dok med njimi tmína vlada,
Dok možemo još iz kuće.

Al, kad hoće to i kod nas
Običajem svetim biti,
Ne kad vam se sinak rodi,
Neg kad počme u školu iti?

Al, iz svakog neka sels,
Jeseni se neka svaka
Bar po jedan tako sprati
Med, odrasle sinak djake.

Onda ćemo i mi svoje
Sdušne slušat činovnike,
Svoje imat mudre glave,
I na broju duhovnike.

Uz njihovo tad će staro
Naše mlado svjetlo gorit,
I u Istri dva se puka
Za napredak skupno borit.

Trst, 22. maja 1884.

Istarski Hrvat i susjedi mu.**)

Talijanu, Niemcu,
Grku i Englezu,
Španjolcu, Francuzu
I samu Kinezu:

Najveća je slava
I najveća dika,
Materinskog ljubit
Sladkih glas jezika;

Najsvetija dužnost
Pred Bogom i ljudi,
Nastojati, narod
Da mu se probudi;

Da se širi, kriepi,
Do prosvijete dođe,
Da mu viek u dobru
I napredku prodje.

Tko o tom ne radi,
Jao mu i gore!
Sve mu se oprostí.
To nikad nemore.

A susjedi naši
U svoj Istri drže,
Da neima zlobe
Ni gore ni mrže;

Nego kada Hrvat
Svoje pleme ljubi,
I neđa u Istri
Da mu se izgubi.

Možemo l' jih dakle
Držati za ljude,
Svi narodi svieta,
Neka sami sude!

Al opet nek znádo,
Da se preko glave
Genija vremena,
Pobjede ne slava.

Pa da ćemo i mi
Istarski Hrvati,
I sebe i svoje,
Očuvati znati.

Jer što Bog odredi,
To ljudi nesmetu,
Ne samo u Rimu,
Neg ni u Buzetu!
Trst, 1884.

NAŠA SLOGA.

Naša sloga nek je prava sloga
Nevjere nek nema nijednoga;
Naša Sloga nek je pusve naša:
Ne treba nam tudjih muzikaša,
Nego kako naši bez obinje
Sviraju nam Spincići Laginje,
Tako nam je plesat, vladati se,
A pod tudje pete ne dati se!

ISTARSKIH HRVATA BRATENJE.

(Iz „Danice“ g. 1875.)
Čuj der, družo, Istrane Hrvate,
Gdje se zovu, gdje se Bogom brate:
— Koji naš je, u jato nek feti,
Kud sva braća, tko li ne će čéti?
Ajde brže, da se pobratimo,
U kolo se bratsko uhvatimo;
Dajmo darak, čimno zadušbinu
A u prilog sinku Istraninu,
Siromaku, koji ništa nema,
Da se i on knjigom učit sprema,
Da i njegva sine svjetlom glava,
Nebi l' bio jači branit prava,
Branit prava roda Hrvatskoga,
Po svojini kud mu stupa nuga!
Svaki darak, kojim svoj se štíti,
Svaki dinar za dušu će biti,
Svaku žrtvu Bog će nam naplatit,
Zemlje plodom trostrukim nam vratit,
Slava će se majka radovati,
Pobratimstvo naše sunce sjati! —
Taj se sluša glas uz sinje more,
Odzivlju e otoci i gore,
A gdje bielom još po svietu ima
Dobra druga, vierna pobratima,
Istarskoga bratstva će se sjéti
Podatna mu ruka se posvetit,
Pjesma će ga naša spoinjati,
A i djaci Istrani Hrvati!

ISTRANI TALIJANIMA.

Oj Talijani susjedi nam davni,
Ej što li biesni skočili ste na nas
I što ste tako navrli bez glave
Otdijiti nas od svog roda slavna
I otimati pravo nam pravu,
Na svoju da se mi prosvjećemo
I uznosimo Bogu i umiedu,
Da zapjevamo svoju na svojini
Uživajući, što nam Bog je dao?
Ta i mi žarko ljubimo slobodu,
Jednakosti smo prijatelji glavni
Te drage volje, bratili, bi i vas!
Ali raja Vaša ne marimo biti!

ISTARSKIH HRVATA BRATENJE.

(Iz „Danice“ g. 1875.)
Čuj der, družo, Istrane Hrvate,
Gdje se zovu, gdje se Bogom brate:
— Koji naš je, u jato nek feti,
Kud sva braća, tko li ne će čéti?
Ajde brže, da se pobratimo,
U kolo se bratsko uhvatimo;
Dajmo darak, čimno zadušbinu
A u prilog sinku Istraninu,
Siromaku, koji ništa nema,
Da se i on knjigom učit sprema,
Da i njegva sine svjetlom glava,
Nebi l' bio jači branit prava,
Branit prava roda Hrvatskoga,
Po svojini kud mu stupa nuga!
Svaki darak, kojim svoj se štíti,
Svaki dinar za dušu će biti,
Svaku žrtvu Bog će nam naplatit,
Zemlje plodom trostrukim nam vratit,
Slava će se majka radovati,
Pobratimstvo naše sunce sjati! —
Taj se sluša glas uz sinje more,
Odzivlju e otoci i gore,
A gdje bielom još po svietu ima
Dobra druga, vierna pobratima,
Istarskoga bratstva će se sjéti
Podatna mu ruka se posvetit,
Pjesma će ga naša spoinjati,
A i djaci Istrani Hrvati!

ISTRANI TALIJANIMA.

Oj Talijani susjedi nam davni,
Ej što li biesni skočili ste na nas
I što ste tako navrli bez glave
Otdijiti nas od svog roda slavna
I otimati pravo nam pravu,
Na svoju da se mi prosvjećemo
I uznosimo Bogu i umiedu,
Da zapjevamo svoju na svojini
Uživajući, što nam Bog je dao?
Ta i mi žarko ljubimo slobodu,
Jednakosti smo prijatelji glavni
Te drage volje, bratili, bi i vas!
Ali raja Vaša ne marimo biti!

*) Iz ostavine nek M. B. ...
**) Iz ostavine nek M. B. ...

Postivat ćemo i u zvijezde kovat
 Petrarku vašeg i Torkvata Tasa
 I diviti se Rafaelu slavnom,
 Vještaka vaše uzimat za uzor,
 Ali znajte, da su Klovijo, Šćavone,
 I Tomazeo naše gore lišće,
 Kojim vaša slava se zeleni.
 Ponositi se pako u velike
 Dopustila su i nama nebese
 Što Gundulićem, to Mažuranićem
 I Preradom pravicima na peru;
 I Rendić naš je, Bukovac na glas,
 Pjevačice nam po svem svietu slove
 Svjedočeće hitrost grla nam i uma!
 Na svietu dakle nazadnici nismo,
 Već s naprednima natjecat se vrsiti;
 Zaludjeti nas zaludna vam ništa
 Ni zastrašiti nas nieste jaki odveć,
 Hrvati mi veći i Slovenci znamo
 Da triput tuj smo brojem od vas jači,
 Pak nismo voljni zvat se nespaseni,
 Već svome kralju svi od vajkad vjerni
 Odlučili smo prirodna si prava
 Zakonitijem putem izvojevat,
 Odmijet nam, znajte, ne možemo,
 Van kukavice kad bi bili sinje!

Ej dante dušom, recite nam pravo,
 Zar nieste dosle činili nam krivo?
 Podmitit ljude nije li sramota,
 Proštovati nagnat, da izdane rod svoj,
 Da bude od nje četa šarenjaka,
 Što obraz ljudski pod noge si meće?

Okanite se toga, Talijani,
 Okanite se hrdjavoga posla
 Svojatat Istru, Istri gospodovat,
 Domaja to je, zakopina naša,
 Gdje Frankopani negda slovijahu
 Hrvatstvo braneći i vlastelstvo svoje,
 Sađ mi smo sumi svoji Frankopani,
 A pravda nam je, prosvjeta u prilogi!

EXCELSIOR!

„Quae sursum sunt quaerite!“

S. Petroo.

Rajna zora blista na istoku,
 Zlato svoje sipa povrli gorā,
 Svud je zelen dokud mome oku
 Gled se stere — pjevu sad je hora —
 Gusle moje prenite se,
 Skladnim glasom javite se!

Čilim lietom uzhićaja svoga
 Iznađ dola se i gora vijem,
 Dah moj pjesmom sve veliča Boga
 I se diže k stranam nebesnijem —
 Ali orla još nadamnom
 Čujem klik u kraju tannom! —

Leti duše i sve više teži,
 Nemoj krila da ti mlada klonu —
 Uz zemaljskog grudu sa neveži
 Već nadleti smjelo pticu onu —
 U kraj Vilin krili mi se,
 S nebesnicom sbratimi se!

Kod nje pani, k njojzi se privini,
 Pusti nek te ona rukovodi —
 A kad svetin ognjem te obini,
 Čarnom pjesmom kad te uslobodi —
 Svietu širom tad zaori,
 Mislil, srca diži gori. —

Buzet, 27. juna 1895.

SLAVA SVIMA!

Slava svima
 Junacima
 Što s kreševa silnih ljeta
 U obrani doma sveta
 Odnosite barjak čjel!
 Svima vjence vije „Sloga“,
 Za sve smjerno moli Boga,
 Za sav narod čil i smjel!

Četvrt vjeka — kratko vrijeme
 Za sretnike, bogatane,
 Maznucike s kese pune,
 Kratko vrijeme — lako breme —
 U vječnosti ništa tek! —
 Ali za nas sirotane,
 Kojih prate samo rane,
 To bje čitav dugi vjek;
 To bje za nas teško doba,
 Teško kano jal i jad;
 Ko samrtnog pokrov groba,
 Kano sulh, crni glad!

Teško breme! — snašalo ga
 Ledja malo — eto šaka —
 I to svako uz svoj krst;
 Ta svoj nije znao svoga,
 A tudjina četa jaka,
 Sve do druga drug si čvst.

Bilo nake i prjegora,
 Bilo rada, bilo zbora,
 Samo za naš divni kraj;
 Htjedose ga — divne duše! —
 Pridigontu iz te tmušje.
 U snu ga stvorit raj!
 Slava njima pokojnima
 Što terete svojih ljeta
 Odoziše u grob veći!
 Neka ori: slava njima,
 Divna spomen nek im cvjeta.
 Što je znali sjajno stedi!

Slava svima! — što se rodu
 Na obranu podignuše,
 E bi stekli njem slobodu,
 Razpršili magle gusle,
 Putili ga njegvu lodu,
 E da bude svoj i sam!
 Pa će rod naš veličaji
 Sve junake — svoje sine —
 Oh u onaj časak sjajni
 Kad se Spasov-danaak vino
 Uvest sve će u dom bajni,
 Što će krjesit kano hram!

Šćavan.

ČETVRT VIEKA ŽICA PRIEKA...

Prigodom proslave 20-godišnjice „Naše Sloga“.

Četvrt vjeka eto minu
 Što mi biela širiš krila
 I kroz crnu, pustu tminu
 Polet što si upravlja
 Domovine na prag sveti,
 Medju narod spavani,
 Gdje pašnje, gdje se bani,
 Tudjin kični, tudjin kletli.

Četvrt vjeka
 Žica prieka.
 U bijeli svijet kad plinu,
 Pred koljebom sirotana
 Sretila si družbu crnu
 Grđno jato — crnih vrana.
 Družba crna zagraktala . . . .
 Prateći te na tvom putu
 Da izkali srčbu ljutu
 Trnjem put ti prostirala . . .

Četvrt vjeka
 Žica prieka.
 Kolko patnje kroz to doba!
 Kol'ko boli, tuge, jada,
 Kojim htjede tudja zloba
 Da te satire, da te svlada,
 Al u taman! . . . Zarka, smjela,
 U čednome svome ruhu
 Tješiteljnomo nalik duhu
 Uzvinivši krila biela,
 Četvrt vjeka
 Žica prieka.

Domaje nam djecu pustnu
 Pod barjake kupis svete,
 Crno robstvo — tminu gustu
 I nepravde da osvete
 Nanesene od silnika
 Što se našim znojem hrane,
 Što se našom zemljom bane,
 Poput krtih nametnika,
 I s tog neka
 Tvoja jeka

Poput glasne bojne trublje
 I ošlile se gromko diže:
 Da na žarko domoljublje
 Sreća naša vjek užije,
 I Hrvatstvo naše sveto
 Ti nam brani „Sloga Naša“
 Da već mine ova čaša
 Rodište nam biedno — speto . . . .

Emila.

PUČKA PJESMA

u slavu
 proslave 25. letu „Naše Sloga“.
 dne 27. lipnja 1895.

Amo, vilo, moju seko mila,
 Donesi mi sokolova krila,
 Da letimo, drugarice sada
 Sve do Trsta ponosnoga grada.
 Dunas tamo veselica prava
 Veselica i narodna slava.
 Pred polazkom nosi gusle amo,
 Da tu slavu rodu opjevamo:
 Dvajest i pet minulo je ljeta
 Kano časak preko ovog svjeta,
 Od kada je Mate Baštijane
 Baš u težke i nevoljne dane
 Kad je Istra još dremala kruto
 Ko sirota zapušenu ljutu,
 Otkad, rode, digo „Našu Slogu“
 Posvećenom narodu i Bogu,
 Da po Istri rod hrvatski budi,
 Te mu zora spasenja zarudi,
 Žarko sunce biedniku, da sine
 I razprši magline i tmine!
 „Naša Sloga“ podigla se mala
 Širom Istre narod buditi stala.
 Seljak biedan radosno ju čeka

I što „Sloga“ sve se više širi
 Sve to bejži po nas vjetar piri.
 Umro Baštijan, ali drugi vodi
 „Slogom“ narod sreći i slobodi.
 „Naša Sloga“ sve to više cvjeta
 Na veselje hrvatskoga svjeta!
 Matko Mandić danas joj na glavi
 Čelik Hrvat i pobornik pravi!
 Eja, gusle, još vas amo mačo,
 Amo i ti tanamo gulalo,
 Da nas čuje do svakoga kraja
 Rod hrvatski, vesela mu majka:
 Rode mlii, čujde želju vruću
 „Našom Slogom“ okiti si kuću
 Vjernij njojzi, a proroke krive
 Ti ne eliedi za oči ti žive!
 Tako rode, a ti „Slogo“ cvrati
 Viek uz geslo „Bože i Hrvati!“

Zadar. R. Katalinić-Jeretov

IZ SONETNOG VIENCA „ISTRI“.

VI.

Tješila te sred zlostanja toga
 Veleumnim svojim razgovorom,
 I bila ti ljubeznim Mentorom
 Značajnica dična „Naša Sloga“.

Ona narod probudi ti zorom
 Luč zapaliv znanja narodnoga,
 Vođeć majci sina stranputnoga
 Da ne spava pod tudjim šatorom.

Ona ti je, mila, zadobila
 Značajnike, roda uzdanike,
 Da od tudjeg brane te bjesnila.

S tog u vike živi puna dike!
 Uzdanica prva nam do Boga,
 E svud cvate mila „Naša Sloga“!

VII.

E svud cvate mila „Naša Sloga“
 Širom zitihi istarskih ravnina,
 Vinorodnih brda i dolina,
 S hrvatskoga do mora Mletškoga;
 Od Robinja do grada Labina,
 S Kastva tja do Zloporeća zloga,
 Od podnožja Učke zelenoga
 I Podgrada tja do Medulina;

Svud po selih i gradovih bjelih
 Za slobodu mužka srca biju
 I s Slovencev Hrvat se veseli;

Svuda naše zastave se viju,
 Sve je hrvatska sloga sjedinila.
 Blago rodu usried tvoga krila!

J. Ž. K

SLOGI.

Prigodom proslave dvadesetipetogodišnjice
 obstanaka časopisa „Naše Sloga“
 27. lipnja 1895.

Dijna Slogo, neba ljubimice,
 Sveti vrutče ljubavi i mira,
 Pred tobom me nuto danas nice
 Vrucom molbu da mi iz tog vira
 Duh okripiš, e da ti zapojem
 Primjereno veličanstvu tvojem.

Kako slabu da nđesim liriu
 Prema skladu, kojim ti nebese
 Izkazuju počast u svemiru
 Skladnim kretom nebeskih tjelosa,
 Harmonijom čitave naravi,
 Pticijom pojem, cviećem u dubravi.

Tebe, s kojom Krist kō zaručnicom
 U pohode dodje čovječanstvu
 Zaslijeponom još poganstva tmićom
 I privede k čistom ga kršćanstvu,
 Tebe molim i zaklinjem danas:
 Blagoslova izlij svog i na nas!

Treba nam ga: medju rod slavenski
 Od iskona tudjnu razdor sije
 Kō da dnh je ušō u nj paklenski:
 I da tebe med njim bilo nije
 Na čas baruna u trenutcu kobnim
 Podlegō bi bio spletkam zlobnim.

Daj razkrili i nad rod moj biedni
 Svoja krila, da budemo jedni
 I na putu k narodnoj nam meti
 I kadgodji nam pogibelj zaprieti!
 Nek uvidi, da bez sloznog rada
 Teško bismo spasil se kada.

Anton (Terezin) Antončić.

Braća Česi u Istri „Našoj Slogi“ pri-
 godom njezine 25. godišnjice;
 K 25 letému jubileju „Naše Sloga“
 od Čehů kněž v Istri:

V „Sloga“ kráči Slovinci dnes i Chorváti
 Popřejte i bratřim Čechům místa dáti,
 Nebe žehněj tuto „Slogu“ naši,
 Nepřátel' vztek ten nás nic nepřáši!
 „Sloga“ dnes své věnce vije, pro ni bje
 [srdec nám.
 „Naša Sloga“ podigla se mala
 Širom Istre narod buditi stala.
 Ze jsme syny matky „Slavy“, pějte všichni
 [v svět chrám.

Franina i Jurina

Najprvi razgovor
 FRANINE I JURINE
 bio je sljedeći:

(Vidi broj 16. „Naše Sloga“ od 16. augusta 1871.)

Fr. Si čul, da su tamo dole va Italije na
 dveh mestah „a Volosca e Lorrana“
 školu odprli?

Jur. A sam, pak ča je, ča se temu čudiš?
 Ča neznaš, da od 24. milijuni Talijani,
 18 milijuni nezna štati ni pisat, pak da
 im, po inoju puru, treba škol malo manje,
 nego nam.

Fr. Nečudim se ja temu ne, nego se čudim,
 da meštri moraju znat neč malo i fr-
 gaski.

Jur. Trubilo, to je zato, zač sve kadgod i ki
 hrvatski i dolmatinski trabakol tamo pride,
 pak je dobro za svaku prigodu, da barem
 jedan va pajize čagod hrvatski razume!

(Buzipčan bio je natjetaj za volosku i
 lovransku školu. Škola talijanska, a pak samo
 hrvatski govori?)

Fr. Ča oimo pak rekli danas potle skoro
 25 let od voloske i lovranske škole?

Jur. Ča, ako ne da su previše talijanske,
 kada hvala Bogu njim se je Italija sbrsila.

Fr. Pravo imaš, zač va Italije nebi tega
 trpeli.

Nastavak br. 21.

Fr. Ne samo u Sablji bit će veselja, dali u
 Milovčiću i u Vantačiću.

Jur. A ča, i tamo poznaju šijora za veliku
 glavu.

Fr. U Vantačiću moraju ga poštovat, kad
 povrh Celindroka jesu i dva dugonosia i
 neki Nikulić, ki Justove slave napovijadu.

Jur. Pa po svitu se govori, da u Vantačiću
 su imeli prej izbora i neku muziku.

Fr. A da, veselili su se prije vremena za da
 Hrvatom podbodu, ma rug im je pal
 na nos.

Jur. Šarenjaci varik tako delaju; veselo se
 prije vremena, pa na dan izbora glavom
 pokunjenom opareni vraćaju se doma.

Fr. Tako ti se dogodja velikim glavam, ke
 imaju sve uhranje u Judin novac, nemisleć,
 da je poštenje našega puka još čvrsto,
 te do kraja moraju od tuge i plakati.

Jur. Čujem, da Vantačiću izraju u susjedstvu
 još mudrih glav, ke za talijansku baze.

Fr. To su ti neki iz Porta; dva glasovica
 neki Rabenigo i neki Kranjac.

Jur. Ja neznam badi Šarenjaci i mutibaše
 dobave toliko mudrosti, da mogu za nos
 voditi pošteni puk, dočim naši školaju
 toliko let, pak još naša ne valja.

Fr. Dragi kumpare, šarenjaci imaju punu
 kasu beči, pak s njimi kupuju poštenje,
 a ča nemogu dobit s tuj, zadobivaju
 strahom i pretjnom.

Jur. Tak zas puk takovim, da viruje?
 Fr. Ča čes, težak misleć, da su mu ono pri-
 jatelji, pak im kupu škida pušćaj iz ne-
 znanstva, da mu šarenjaci i isti svoj
 materinski hrvatski jezik tlače.

Jur. Ma ča je istina, da je u Vantačiću na
 hutegi napis talijanski.

Fr. Zaližobe da, jer Vantačiću suti šarenjaci,
 pak neznaćuć branit svoj jezik, dopuščaju,
 da im Kranjac napisu talijansko stavlja.

Jur. To je posvo slabo, kad Kranjac, ki je
 po jeziku naš brat, zdržuje se šarenjaci,
 da i on tlači svoju braću Hrvate.

Fr. A ča bis rekal za onega bragešara, ki
 je vredan svoj jezik i narod prodat za
 dva patakuna?

Jur. Taj nima obraza, puk neka se srami
 ljudih a straši Boga.

Razgovor

Lovrić: Nukol, Dumiću, ču te mić pitat.
 Dumić: Če?
 Lovrić: Če no niš šarenjak bučaše porad
 tanca?
 Dumić: Ma si, Lovriću, vero tvrde glove
 kako i glavij; niš se ne moreš domislit.
 Nemu je žol, da ne more tancać, i da

L. Kad si mi tako lipo povidil, meričoš, litru vina. Drile ću ga kupit kadli je skoro, kako da je od cakara čineto.

D. A je ću ti sada još jeuu povit: poklo se je on pričal pačat v naše stvori, već ni mira dokle mu pamet netorna.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri

Sabrano je veče: g. župnik Josip Gojtan u Knšdžerji 7 for. koje su darovali Aleks. Mogorović, Sirović Petar, N. N. i N. N. po 1 for.; Josip Šećalac i Franjo Gojtan po 50 ac.; Sirović Ivana 2 for. — Sabrano je veče: gosp. Milavaj Bančić, župnik u Cerovniku, prigodom sbora na „Uzasashe Gospodinovo“ 7 for. — Velenč. g. dr. Andre Stanger darovao je 5 for. Živio!

Novi odbor politič. društva „Edinost“.

Na glavnoj skupštini političkoga društva „Edinost“, održavanoj u nedjelju dne 23. t. m. bijahm izabrani sljedeći članovi u novi odbor: g. Matko Mandić, predsjednik. Odbornici: Ivan Balanč, Ante Bogdanović, Mako Cotić, Fran Podgornik, Josip Turk, Ivan Marija Vatovec, Kornelji Gorup, Ivan Gorup, dr. Gnst. Gregorin. Zamjenici: Ivan Marija Bole, Sjepan Gijvić, Milin Hrvatin, Jakov Purčić, Josip Vatovec, Anton Mlakave, Fran Godnik, Jakob Perhavec, Ante Truden. Pregledavaoci računa: Ivan Prelog, Julij Mikota.

Utamjelitelji „Naše Sloge“.

Na prvom mjestu gorovimo obširnije o postanku: u i raznih promjenah kod uredništva lista „Naše Sloge“ od god. 1883. Ovdje želimo označiti utemeljitelje našega lista po tadašnjem njihovom zvanju.

Juraj Dobrila sjedio je tada na stolici porečkih biskupa.

Mate Baštijan bijaše profesor vjeronauka na talijanskoj gimnaziji u Trstu.

Ivan Baštijan bijaše vjeronučitelj na talijanskih pučkih školah u Trstu.

Mate Ujčić bijaše vjeronučitelj na državnih pučkih školah u Trstu.

Ante Karabaić bijaše kapelanom kod Lovca (Villa Revoletta) povrh Trsta.

Tamo Pavlacić živio je tada kod rođjaka u Trstu, pošto ga je bila tadašnja mađjarska vlada u Hrvatskoj dignula sa mjesta podžupana u Delnicah.

Ova posljednja dvojica jesu hvala Bogu jošte među nami. Preč. gosp. Ante Karabaić živio u Trstu kao umirovljeni svećenik i kanonik sv. Jerolima u Rimu, a gosp. Padavić stanuje u Zagrebu kao umirovljeni podžupan. On nam dolazi skoro svake godine u posjetu, te se vrlo rado sjeća prijateljskih pogovora i dogovora o osnutju „Naše Sloge“ i o njezinim prvih suradnicah i dopisnicah.

Interpelacija d. ra M. Laginje, prof. Spiničića i drugova podnesena u carevinskom vijeću dne 21. t. m. Rečenoga dne upitali su naši dični zastupnici c. k. vladu, da li kani već jednom osnovati u Pazinu državnu gimnaziju hrvatskim naukovnim jezikom a s talijanskim i njemačkim kano obvezatnim predmeti.

Interpelaciju donieti ćemo u hrvatskom prevodu u cijelosti.

Priznanje sa najviše mjesta. Kod svećane gostube delegacijah u cesarskom dvoru cesar i kralj je među ostalim učesnicima nagovorio i zastupnika i delegata Biankinia — Je li to prvi put, što se član delegacije? upita kralj. — Del. Biankini: Da, veličanstvo. — Kralj: Vi imate uvijek mnogo posla? — Del. Biankini: Trsim se, koliko mogu, da branim prava svoga hrvatskoga naroda. Kralj: To je hvalevredno. Hrvati su u uvijek bili o dani mojoj dinastiji i meni. — Del. Biankini: To je historički i tako će uvijek biti!

Za žensku podružnicu sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatila je članarina gja. Marija Kerčevarić iz Kastva za god. 1895. od 1 for.

Talijanska osveta. Prijatelj našega lista javlja nam iz obćine Unaga, da je nedavno teško obolio jedan naš kmet iz župe Ljvručica, te da su rođjaci pošli tražiti liečnika u susjedne Buje. Rečeni kmet glasovao je kod netom minulih izbora za sabor sa istarsko-hrvatskom strankom pak-ga uzete talijanska gospodna na znb.

Kad je njegov rođjak zamolio jednoga liečnika u glasovitih Bujah, da bi pošao posjetiti bolestnika, izpričao se, da će popitati svoga rođjaka bili pošao ili ne — i nije pošao.

Drugi liečnik dao se nagovoriti i pošao je k bolestniku. Čim su za to donzali nespaseni Bujci skočiše za liečnikom, da ga olivrate ali ga ne-mogohše dostignuti. Ovaj liečnik da je kasnije izjavio, da ne bi bio stalno ni on pošao k bolestniku, da su ga Bujci još na vrienje na putu našli.

Eto kako vodi strast naše narodne rotivnike u Istri, da nedozvoljavaju ni

liečniku pomoć političkomu protivniku. Jeli što takva moguće među divljimi narodi?

Novi poštanski ured. Dne 21. t. m. otvoriti će se u sv. Nedilji na Labinsčini novi poštanski ured. U „poštanskom savezu“ biti će sa poštom u Labinu i Pazinu.

Istarska vinarska zadruga u Puli otvorila je na českoslovaškoj izložbi u Pragu svoju pokušaonicu, gdje se prodavaju najbolja istarska vina. Zadruga nije išla tu za velikiim špekulacijama, da lošim vinom, ili čak moguće fabrikati napuni sebi žepove, već jedino, da makar i pod gubitak upozna braću u Českoj sa istarskim vinom. Bila je to teška zadaća, ali hvala Bogu ona je već danas castno riješena. Početkom struko se je pitao, kakva su to vina, jeli su kao talijanska, ili kao dalmatinska ili dali u obće imaju dobrih vina. Dnas već Prag toga nepita. Mala pokušaonica broj 19., u kojoj jedna 6 stolova stoji, svaki je dan dubkom puna. Svakdanji gostovi obićno stojeći, piju iz istarskih bukaliča izvistan teran. Tu dolazi najomjetnije obćinstvo, a neki dan je posjetio i sam predsjednik izložbe, *grof Lažansky* sa odborom našu pokušaonicu, da se osvjedoši o dobroti vina. Da im se vino neizmerno svjedielo, najbolji je dokaz ovaj: Kad se blizala jedanašta ura, dakle zatvaranje izložbe, pozovo *grof Lažansky* jednog poslužnika, te mu reče: Podijte strojevodi neka razazrjeta namjesto do 11, danas traje do 12 ure, jer se ovdje dieliti nemogu. O! onog je dana grof svakdanji gost u pokušaonici „Zadruga“.

Zadruga će odmah poslije izložbe otvoriti svoje skladište u Pragu, *Beča, Celovec, St. Vidu*, te će uz one, koje već ima, naime u *Karlovcu, Ljubljani i Novom mestu*, imati sedam skladišta, u kojih se ufa već prve godine razpačati 5—7 hiljada hektli vina.

Da će dosadnji krasni napredak našu zadrugu koristiti ne samo njoj, već i našemsiromašnomu kmetu, sasvim je naravski. A kud bude naš puk u Istri gospodarstvenno samostalan, tad će biti i politički slobodan. Ovo si je gleslo napisao na svojoj zastavu naš dični zastupnik *dr. Matko Laginja* i samo radom, poštenjem i samozatajom on želi svomu narodu pribaviti neodvisnost na gospodarstvenom i političkom polju. Zato se dični naš narode neđaj zavarati od raznih lažiprijateljah, kojih srea nisu nikada kurala za tebe niti će kurenti, jer im čeznu samo preko mora u domovinu biede i nevolje.

Iz Svetivćentine pišu nam 18. t. m. Primia sam i danas za pero, dični gospodine uredniče, da napišem ono, šta se dogodilo i događaja posli onoga ružnoga događajja dne 12. maja u crkvi Majke božje na Tromediji iliti tri konflii, o čemu sam Vam bia pisa zndnji put, a Vi dični gospodine, ste bili tako ljubezvi, da ste nastampali ono. moje pismo, ali onako uprav, kako sam stia i želja, za to se Vama lipo i ljubezno zahvaljujem; a ufam se, da ćete i ovo sada moje pismo staviti u novinu, jer znadem, da ste prijatelj nas orača i kopata, i jer mi je poznato, da branite i zagovarate svagda junački naše lipo slovinsko il hrvatsko ime i jezik.

Ovako ću početi pisati. Svaki mora najprije znati, da crkvice Majke božje stoji na medjašu ili konfuitu roverskom, šajjinskom i svetivćentskom, da je ođaljena od Juršići (Roverija) 10 minuta, od Šajina jednu debelu uru, a od Svetivćente dve ure voda, i da agnada za nesriču pod plavanju i obćinu svetivćentsku, i to još, da njeni ključ imaju do domaći ljudi, naime Cabrunč, i još od druge crkvice sv. Ermana. Već sam pisā, da je svetivćentski pop *Korenica* (Corenica) treći pronsidan stira s oltara roverskoga popa, koji je služia sv. mašu, i još nedovršena zapustia oltar. Sljedećeg dana, na dan uzasashe Iskrstova pošā sam u Svetivćentu, da orvim svoju krsćansku dužnost. Na msto, da se povrnem sa službe spokojan, povratia sam se srdit budući čna od njihova popa svaku mržnju na Cabrunce i Rozuce, kako da bi bili oni uzrok škandalu kod Majke božje. Pitam sada: ali smo mi, ali je pop *Corenica* lupā i vikā u crkvi kao bisan i izgovarā nepristojne beside „porkurija“ (prašćarija)? Preditko lipo završia, preteć nami, da će doći drugi duhovni blađdan k Majki božjoj sa 16 žandara. On je i došā toga dana na konju sa svojom zavetnom procesijom, al mi nismo videli obćane žandare. Procesijom došlo malo krsta oko 10. ure, jere se ga bilo sila skupilo kod sv. Frančiška u Juršićih, kamo voli na poboznost, samo će se naša i ne gleda onoga „bngobojećega“ popa, koji se pokazā tako junačim jednog mašnika protirati s oltara, kad je vria službu božju. — Službia se sv. maša ne na oltaru sv. Roške, kako je starinski zavetni običaj, nego na velikom Svetivćentskom ne znadu se najboljnjo ponuštati u crkvi božjoj, pak se nisu ni ovaj put, a njihovo latinsko križeće pivanje, meni ne ide u srca, kako ono hrvatsko u Juršićih. Po službi božjoj nekoi naši stili s popom govori(i) i potuži se radi poznatoga škandalā, al ih nije pustia preda-se uprav odni, gdje se on

22. maja lupā i vikā na sve grol; ođmah zatim zapivalo se litanija „*Krište Isjona*“ i procesija pošā iz crkve. Pop *Corenica* skočia na zid, da zajaši konja, kad na zapadi, da je špag, kiu je bio konj privezan, prekinut. On, miete(i), da je to kojigod ućinia iz zlobe, počeo vikati za zida, kažući taj špag: „Sad gledajte, da budete mogli svedočiti. A vi Cabrunč i Rozenci ne mislite, da ste vi gospodar i nad ovim crkvom; ja sam gospodar, ja ću vam već pokazati, ki je gospodar, pak ćemo viditi, ali sam plavan ja, ali pop roverski; čete me viditi, kada budem doša još simo mašiti“. To sve bilo je msto blagoslova s križem u crkvi. Na sve ono ovo i drugo narod počea prigovarati: „Al si ti crkvan zaid? Još ne znamo, kako stvar pasiva njenim imanjem! (pok. pre Mate Prendivoj) zapustiš ovaj crkvi Majke božje imanje u vridnosti od kakvih 600 for., a on, *Corenica*, ođmah kad je vikā u Svetivćentu proda je sve to za samih 300 for., od kojih se ne zna računā), još i to: hodi, hodi, doma kuhati, bolje ćeš učiniti!“ (Bio on naime u svoja vrime fratarski kuhar) i drugo još mu prigovarali, jer mišvi, viruje, staro i mlado smo srditi i počeo nas u srca, da se dogodjaju ovakve nespodobštine u crkvi Majke božje izvan nje; počeo nas, da se zapušta i zativara crkva posvećena dobroj Majci od koje dobivamo svaku milost, dobivamo plod i srića u blagu, zato želimo i zahtevamo, da se služi sv. mašu u Njenoj crkvi višeputa, a ne pustiti, da se poruši, jer se bojimo pepeso božje. Mi nećemo nikada dopustiti popu ili fratu, da se vriđa naša dobra Majka božja, a koji uprav to hoće, mi nismo i nećemo biti odgovorni pred Bogom ni pred ljudi za sve ono, šta se zlega može izleži. jere nama svima u srca vrije. — Procesija sa vrala: sprda pop na konju sa stolom, a ljudi — jedan ovdj drugi ondj; sve kano ovce u gustu ili šumi; nikim kupo na glavi, a drugim u zubima pipa, a čulo se, da je neki iz procesije izbacio revolver ili pistolu, kako da se pelja doma ukradjenju nevištu. Mi pak ne znamo, što i kako se dogodilo sa špagom: konj je bia — dobro znamo — uza samu crkvu; da bi koji prezeza špag, teško bi bilo među krstom, nego svi sudimo da ga je konj pregrizā sam, ili da ga je prerizo onaj, koji je mora čuvati i nadgledati konja, samo da se krtvinju haci na Cabrunce, Rozance i Roverce.

Na dan sv. Trojstva, 9. tekućega miasca bia sam ošet kod službe božje u Svetivćentu. I toga spretk dana nije mogā pop *Corenica* ostaviti na miru svoje Cabrunce i Rozance i njihovu ljubav i privrženost do crkvice Majke božje: on je reka naime u prodici (i), da će prije pasti krov ove crkve i one sv. Ermana, nego bude on pošā tamo mašiti ili drugomu komu dopustiti služiti sv. mašu u njih; još i ovo: „Čemo viditi što će moć učiniti roverski pop prott meni i biskupu“. Za svega njegovoga govorenja čna se jedan glas u crkvi: „Prija će tebi glavā!“ — I bolje je, da jednomu čoviku pade glavā, nego da se po krivnji njegovoj crkva ruše i zatvaraju; pravo je — mi na vas glas govorimo — da se onaj čovik ni rodia nije, koji čini i prouzroćuje sablazni i bogumrške psovke; jere ako mi ratari budemo oponašāli i činili onako u kući božjoj, kako smo doživili pred kratko vrime, kamo ćemo zći? Već se čuju u nas beside posli one sablazni, da je crkva „*lutiga žanta*“ — čuje se u mas i to, da kad je popu dopušteno ponuštati se nelipo, da njma dvaput više... Kamo, kamo smo došli! vidi se, svit se vrti... onaj, koji bi morā svićiti čiji škurinu i tamnost... Ja sam već ovim izpričovdia, koliko je bilo meni kmetu nenku moguće, pak ako budete, dični gospodine uredniče, ovo moje pismo štampali, ja mislim, da će to štiti i sam porečki biskup i druga koja oblast. a mi ovim svima javljamo, da mi želimo i zahtevamo, da se ne zapuštaju i ne zatvaraju naše crkve Majke božje i sv. Ermana, nego da se u njih služ sv. maša višeputa, jer smo potrebni crkvi i molitva; želimo, da ako neće pop *Korenica* simo u ove crkve, neka mu presviti biskup porečki pošalje kapelana, koji bi k nama dolazia svako malo vremena služiti službu božju, jer ako bude ovo stanje duže vrimenta potrajalo, koji zna sve što se može dogoditi, jer mi smo svi siti — nespodobština

Iz Svet-Lovreća Pazenatličkog pišu nam početkom junja. Nije dvojbe, da su naši talijanski poludili. Jedino za malenkost, što je naš čovjek kilikno „živio“, napali ga neki *Rogević i Ioco* (sigurno!) bacili podase, tukli i zaprijetili, da neima više vikati „živio“.

U oružničkom vrtu učinili višok predzid, da se ne može vidjeti, što se tamo događaja, kad se tamo šajnaju gradjani sv. Lovrečki. Sapienti sat!

Onaj zid podigohše kako je kazao jedan obćinski zastupnik, bez ikakve odredbe obćinskog glavarstva Vrsarskog.

G. kr. poštarski ured još uvijek se nakuplja listove u škrinjicu rujave boje, ko-

jom je škrinjica sam poštemaštr namazao akoprem se jur od pol mjeseca danu nalazi u poštanskom uredu škrinjica liepa uova sa cesarskim bojami žuto-crno, no reć bi, da ju poštemaštri A. *Iroco* neću da stavi na ujezino mjesto.

Obćinski liečnik Dr. Volpi još uvijek dohađja u grad Svet Lovreč na zabavu u bolesnici na grlu malo ga zanimaju. Seljaci ga plaćaju na obćini, a vrhu toga zovu liečnika iz Poreča, ako žele, da im djeca-ostanu živa.

Neki Bassa nagovara uvijek kmete, obćinske zastupnike, da ne smiju glasovati u obćinskom zastupstvu u Vrsaru za potrebna pute, za kuću plovansku u Gradini i t. d. jer da bi to pogibejno bilo — za Talijane, za njih!

Gospodo! sramite se; ako Vi tako tvrdo i postojano stojite za svoju narodnost, za svoje tobože talijanstvo, zar čete ovo isto: svoje kmetu-Hrvatu odreći? Svakomn svoje! Ljubav, božja ljubav, u kojoj svo sastoji, nam nalaze, da ljubimo iskrijnoga svoga, kao samog sebe! A iskrijn naš je svaki čovjek, i isti Piemonte, gospodo! koji je tako smradno pogazio zadanu rieč i koji je vrhu toga zastupnik izključivo slavenskog zavoda banke „*Slavia*“ Pozor dakle! Vam, gospodo talijanska, sve služu u Vaše nečiste svrhe samo kmetu hrvatskomu ništa ne dopustite. Pomislite samo na „*Legu nazionale*“ i na škole narodno-hrvatske, zar se ne sramite, ako pomislite kakvu nam nanasaše škodu a sebi sramotu. Zaisto vriedno je, da ordje i na ovom mjestu prispodobimo rieči zastupnika *Luogera* u Beču, koje je izrekao o njemačkom „*Sulferjuni*“, koji je vriedan, da se ga stavi u red sa „*Legu nazionale*“. On je rekao: „Dobro je poznato, da sam protivan njemačkoma „*Sulferjuni*“ i to radi toga, pošto u toma druztva ne nahodim narodnu organizaciju, nego jedino organizaciju jedne političke stranke“. A ta stranka jest židovska. *Zidorsko-liberalna* stranka takodjer jest kod druztva „*Legu Nazionale*“. Svrha toga druztva: otuditi našu djecu materinskome jeziku i djedovskoj vjeri.

Šteta velika, što se u ovom kotaru nemože o školah govoriti, pošto jih nema, nego skoro izključivo talijanske.

Smilaj nam se Bože, pak da dobijemo i mi škole odviše potrebne: škole hrvatske, koje bi zamogle uzgajati mladi narastaj u duhu vjerskom i narodnom.

Još nešto o ljubavi talijanskoj! Nazlazio se naš kmet Tome Maras u Vrsaru po svojem poslu. U kovačiji, gdje je čekao, sabralo se mnogo Vrsarsna talijana. Došao govori i na Ljubljana, koja je silno oštećena po zadnjem potresu. Jedan Vrsaran reče: škoda velika, da jadni ljudi moraju sfanovati vani, pošto su im kuće razorene. Na to će kovač *Bepo Florzina* (jedan *Piranez*) „*magari cila fosse sta pejo ai scavi*“. (Škoda da nije bilo gore!) Jeli to ljubav krsćanska?!

Vlastnikom narve. Tešnjem ljeta nastope kod domačih životinja, osobite kod krmača, ovaca i peradi, češće nego li u drugo godišnje doba, kužno bolesti. Preporuča se dakle, da se na vrime poprimu proti tomu sredstva, kao što je *Kizidoo* prašk za branu marve, *Kizidoo* prašk za trunka. *Kizidoo* prašk za perad, *Kizidoo* sredstvo proti bolesti ovaca, što so već mnogo godina dobrim uspjehom upotrebja. Kano vri djelujeće sredstvo za čišćenje zraka u stajah preporeća se od tvrdka *Fran-Ivana Kizidoo* u Korneburgu u promet stavlja *Kresolin* (popravljeni Creolin).

Narodno gospodarstvo.

Kakav ima biti presad za živu ogradu? Napisao Nikola Vezić.

Pri sadnjenju živice najvažnija je stvar presad. Nemoj se niti nadati dobroj živjoj ogradi, ako sadis slab, malu korenit, bolesan ili pokvaren presad; jednako, ako ga sadiš, nepazeci, dali je jak ili slab, očišćen od nepotrebna granja, ili sa granjem, kako si ga iz zemlja izkopao.

Zato pamti ovo, da će ti posno biti tim sigurniji, čim sadiš jači presad (biljku). A najjači je onaj presad, koji ima najviše silita korenina.

Ne zaboravi pri tome na to, da ne ostaviš granja, već da očistiš sve, a ostaviš malu krosnju pedelj visoku, jer korenje boluje, dok se ne priljubi novom mjestu i dok si ne namakna potrebite hrane, te za to ne bi moglo ujedno prehraniti ogranačnu, na da ih i nije mnogo. Kad je pako granju očišćen, a krosniča na vrhu ostavljena, ne poltebuje mnogo soka. korenje se biljka brzo podiže, te se ojači tako, da će kroz ljeto porasti nove grančice više i jače od prijašnjih.